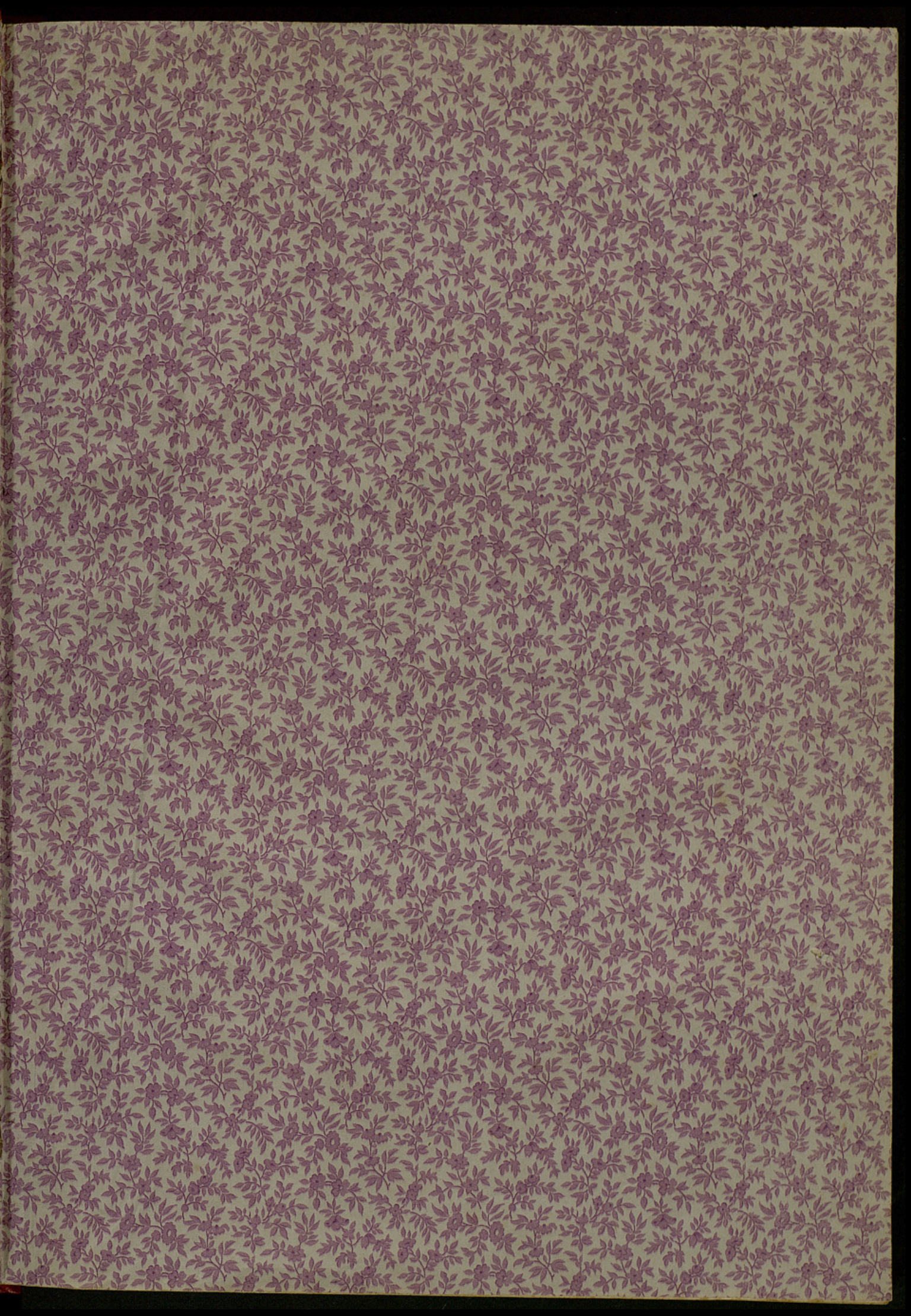
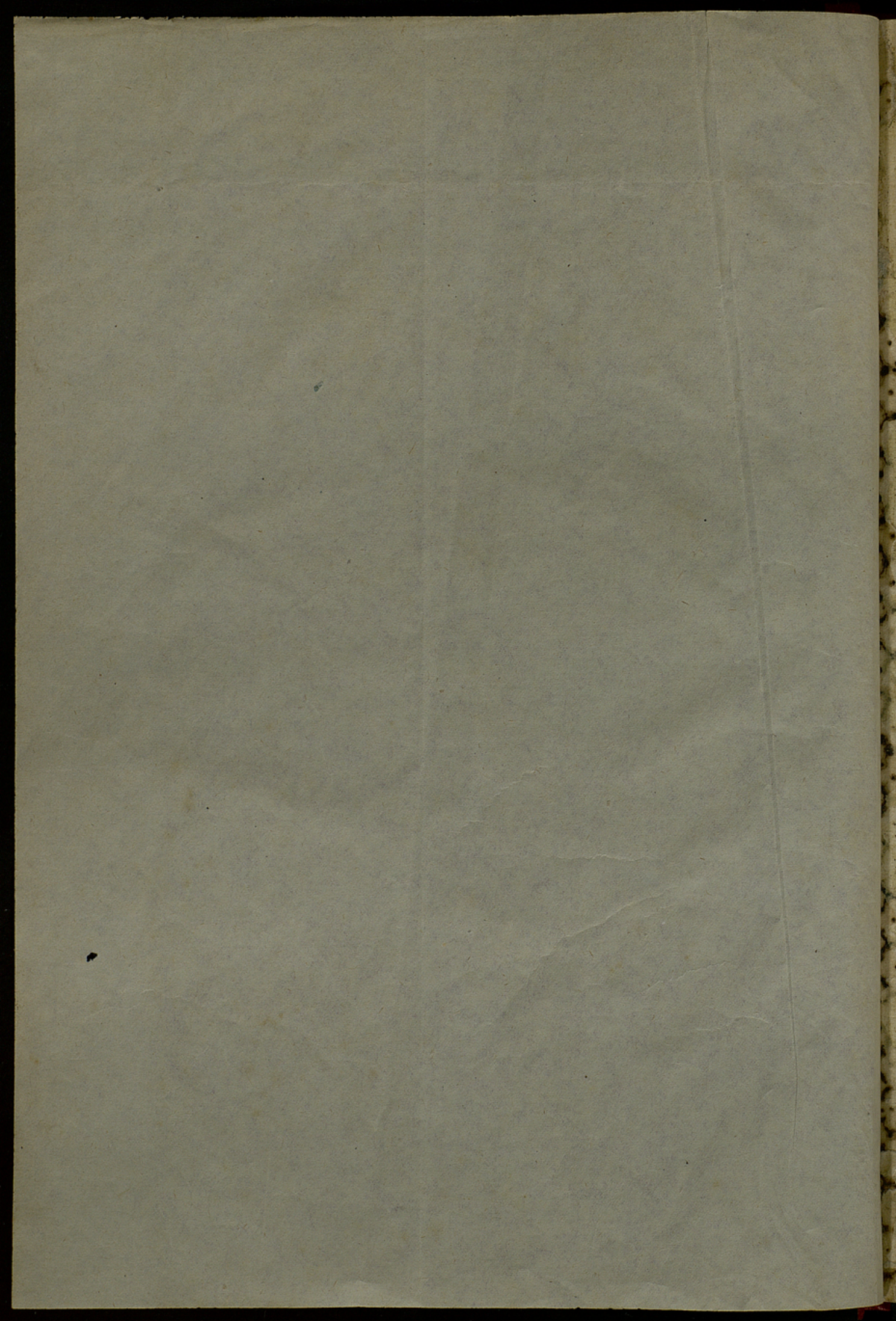
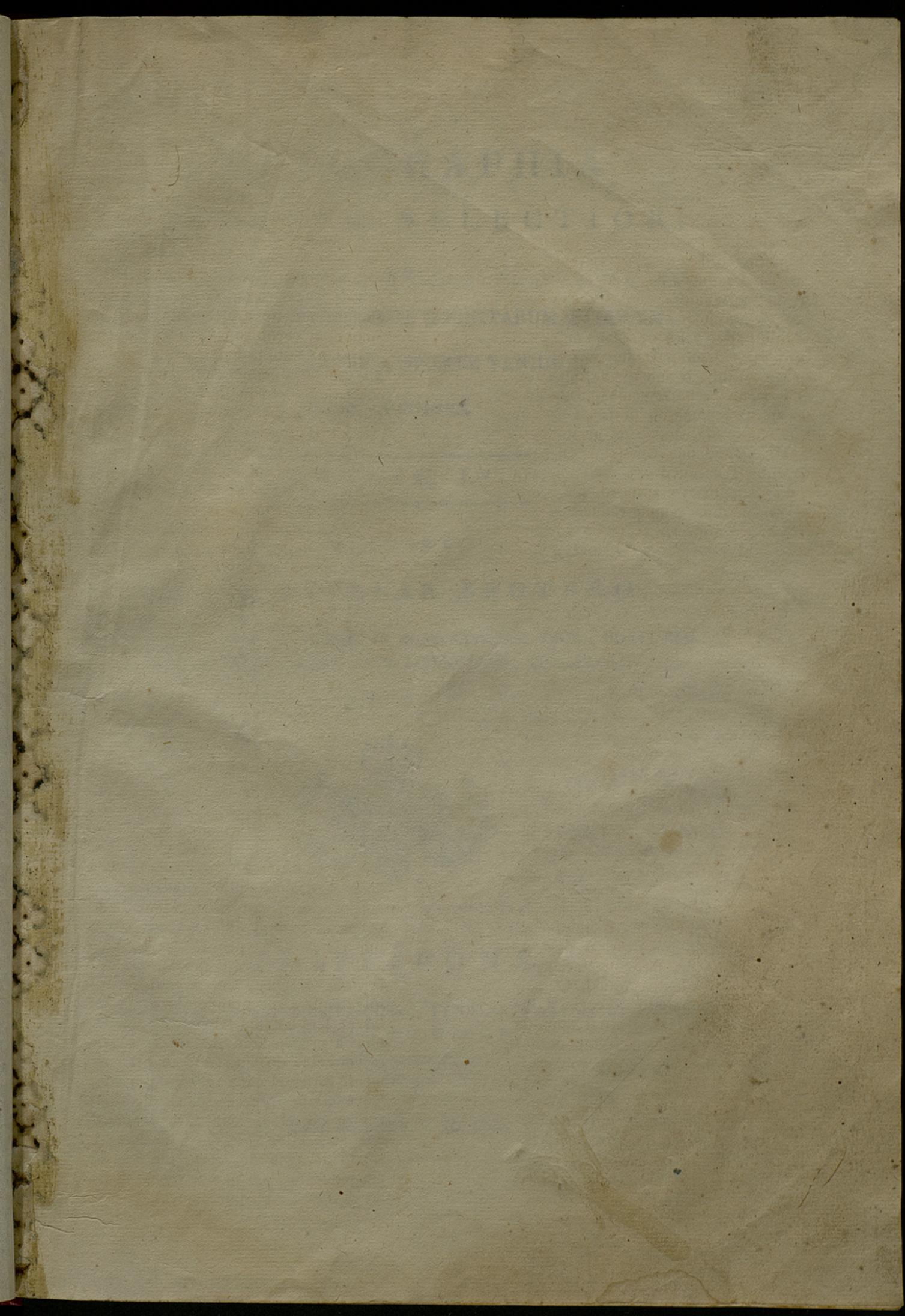

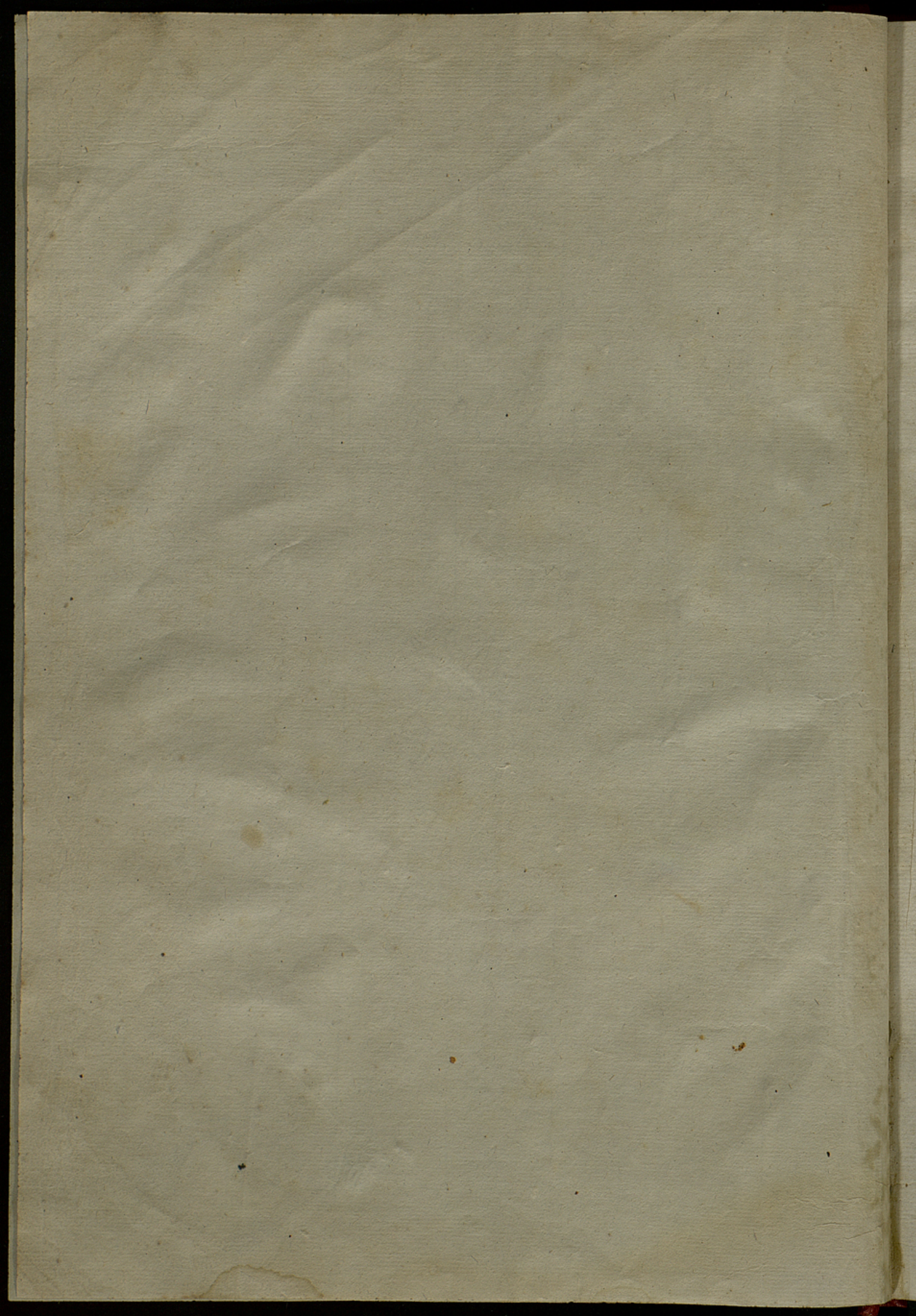
B-78 / 1-4

PHYTOGRAPHIA
LUSITANIAE SELECTIOR,

SEU

NOVARUM ET ALIARUM MINUS COGNITARUM STIRPIUM,

QUAE IN LUSITANIA SPONTE VENIUNT,

DESCRIPTIONES.

FASCIC. I.^{us}

AUCTORE

FELICE AVELLAR BROTERO,

D. M. AC PH., BOTAN. ET AGRIOL. IN ACAD. CONIMBR. PROF., HORTI REG.
CONIMB. PRAEF. SOCIET. LINN. LONDINENSIS, ETC. SODALIS.

ed. 1

*Obs. 2^a ed. 2, de 1801
Vide Bot. Soc. Port. VIII (1771) 192.*

UNIVERSIDADE DE COIMBRA
JARDIM BOTANICO

Do Collegio da Sapiencia

OLISSIPONE,

TYPOGRAPHIA DOMUS CHALCOGRAPHICAE, TYPOPLASTICAE, AC LITTERARIAE
AD ARCAM CAECI.

M.DCCC.

Cum facultate S. R. Cels.

M-5

PHYTODIAGNOSIS
LUSITANICAE SELECTIORUM

ET

NOVARUM ET ALIARUM RARISSIMARUM SPECIERUM
QUAE IN LUSITANIA SPONTE VENIUNT

DESCRIPTIONES

FASCICULUS I.

AUCTOR

TELICE AVELLANAE BROTHERI

D. M. AC. PH. BOTAN. ET AGRICOL. IN ACAD. COMITUM PROF., HORTI REG.
COLLEGI. KRAEFT. SOCIET. LINN. LONDINENSIS, ETC. SOCIUS

UNIVERSIDADE DE LISBOA
JARDIM BOTANICO

Phytodiagnos. Lusit. Fasc. I.

OLISSIBONAE

TYPOGRAPHIA DOMUS CHALCOGRAPHICAE, TYPOLITHICAE, AC LITTERARIAE
AD ARCAM CAELI

MDCCLXXXIII

Cum facultate S. R. Cels.

J O A N N I
BRASILIAE PRINCIPI AUGUSTO

N U N C

LUSITANICUM IMPERIUM SUMMA POTESTATE REG.

Magnam apud omnes gentes, Augustissime PRINCEPS, supremae potestatis attributum protectio usquequaque habita est. Hanc Tibi innatam erga Sciencias bonasque artes universas et earum cultores non minus, quam alias egregias animi dotes ac virtutes, quibus emines, praedicat orbis; Tuam comitatem, munificentiam et pietatem, Tuam in gerenda publica re admirati sunt omnes prudentiam ac dexteritatem; Te natum in verorum PRINCIPUM exemplum, Te Imperio Lusitanico in ancipiti valde statu, inque rebus adeo arduis sustinendo, coelitus datum non cuncti solum subditi Tibi cives, sed in universum quoque Europa profitetur. Inter quamplures artes, quas promoves, jure optimo Botanicam et Agriologiam indies honorifice tueris. Primum Terrae hortum plantavit Deus, primaevumque humanae gentis patrem ac monarcham ei colonum dedit; sic vetustissima Orientalium fides, sic eorum libri tenent sanctiores. Arborea et herbas noscere ars prima fuit, prima humani generis studia; solae plantae tum cibos, cum medicamina et tegmina primigeniis olim mortalibus suppeditarunt; si ergo scientiarum et artium nobilitas ab earum antiquitate insimulque utilitate fluit, nullae sane re herbaria atque agraria nobiliores sunt. Campos conserere, arborea plantare magna quondam apud Persas religione habitum est. Tanta apud veteres existimationis fuit plantarum scientia, ut salubris inventor stirpis humano generi benefi-

I O A N N I

BRASILLIAE PRINCIPIS AUGUSTO

N U N C

IUSTITIANICUM IMPERIUM SUMMA POTESTATE REG.

centissimus esse crederetur. Europae olim Asiaeque Reges ac Imperatores inclyti indagationem et peritiam Botanicae se dignissimam iudicarunt, rati se hujus naturalis Philosophiae partis studium colendo optime de mortalibus mereri, nec minus egregiam veramque laudem inde, quam ex victoriis, ad omnem posteritatem suo nomini libare. Hanc ita magni fecerunt ethnici, ut ejus inventionem suis Diis dignam existimaverint. Antiquorum PRINCIPUM diademata, Heroum Sapientumque coronae ex ramulis diversarum stirpium fuere contextae, quibus sese magis quam auro, quam gemmis. honoratos esse credebant; illi triumphorum decus, victoriarum gestamen, inque sacris ac publicis certaminibus praemium fuere. Heroes olim Romani sibi ob raras utilesque peregrinis ex oris advectas plantas non minus, quam ob spolia opima celebriumque catenatorum hostium fastosam ante currus triumphales seriem, gratulabantur; etenim vero illae, quibus nunc dierum oliveta, vineae, pomaria, horti olivacei ac segetes nostrae ditescunt, stirpes fere omnes in origine curis magnorum debentur virorum, qui eas quondam vel ex Asia vel Africa aliisve longinquis regionibus exportarunt. Hoc idem nostram Europam exoticis ditandi vegetabilibus etiam nunc stat consilium; nec a Regibus PRINCIPIBUSque Europaeis hodie res botanica parvi ducitur, imo ab ipsis viridaria plantis utriusque orbis consita, amaenitati ac suorum populorum saluti

ti parata, nec pauca sumptuosissima, vere Regia et ad prodigium usque insignia, sancita sunt. Quantum Philosophia et artes, Medicina, resque agraria, uberrimus divitiarum ac felicitatis humanae fons, ex istis positionibus lucravere, quantumque ob eas progressae sunt, satis omnibus compertum est. Igitur nullus hodie sane dubitat Botanicis studium, ob jucunditatem pariter ac insignem quam secum trahit utilitatem, toti humano generi, Tuisque maxime Lusitanis, esse summopere commendabile. Quas enim in re botanica opes tot insulae, tot terrae tractus in utroque orbe imperio Tuo feliciter subjecti non condunt? Quas plantas rarissimas, incognitas, perutilesque Tuae vastissimae tum in Brasilia cum in Africa ditiones non ferunt? Ipsamet quidem Lusitania Tua multigenarum stirpium feracissima est, quarum non paucae adhuc vel ignotae vel parum cognitae sunt; idcirco illam peragravi, et quidquid botanice novi minusve perspecti, sive per ipsius camporum valliumque plana, sive per amaenos colles, sive per ardua montium sedula perscrutatione reperire licuit, sensim sub Phytographiae Lusitaniae selectioris titulo edere constitui. Hujus quidem exorsa, uti et posthuma, nulli, nisi Tuo tot gentibus populisque utriusque Orbis Sacrato Nomini, devovenda esse duxi, ut maxime ubique terrarum constaret gratia illa, qua scientiae cujuscunque generis, et praesertim Botanica Agriculturae apud Te fruuntur.

Itaque hoc tenue opusculum singulari, qua soles, benevolentia ceu in observantiae documentum, quaeso, excipias, in-caeptisque meis secundare haud dedigneris. Quo impetrato nil mihi erit jucundius, nil gloriosius. Deum Ter Opt. Max. animatus precor indesinenterque rogabo, ut in omnium Tibi subditorum civium salutem, Regiae Familiae splendorem, bonarum artium ac scientiarum emolumentum ad seros humanae sortis dies Te incolumem, utque Lusitanicum Imperium sub Tua Augustissima Stirpe perenniter infractum atque inconcussum ad summum usque felicitatis culmen servare velit. Haec ita vovet, Celsissime PRINCEPS, Tibi omnibus amoris, fidelitatis ac reverentiae vinculis adstrictissimus, Tuarumque eximiarum virtutum admirator observantissimus

Felix Avellar Broterus.

P R A E F A T I O.

NULLOS peragationibus suis terminos, nullas alias columnas, nisi quas natura terris, recentiores botanici affixerunt; illi non maiorum inventis contenti semper ad ulteriora tendunt, ac universum orbem suis curis amplectuntur: etenim vero si in omni facultate semper novarum rerum inventioni locus est, is tum maxime in re herbaria; attamen, ut nova detergent, non Europæis botanicis in longinquas abire regiones opus est; non pauca enim vegetabilia, quæ vel omnino incognita, vel non rite observata sunt, adhuc in Europa nostra, tum præcipue in Lusitania, restant. Hæc extrema occidentalis Europæ plaga, cum multorum fontium ac fluviorum irrigata sit aquis, cum vario solo ac montibus, variaque coeli temperie fruatur, nimis multigenas plantas, quasdam sibi ipsi, quasdam Italiae et Græciæ, alias etiam Africæ Septentrionali Asiæque minori, alias Germaniæ atque Alpibus proprias fert. Illa equidem a nonnullis in re botanica claris viris jam pergrata est, sed ab omnibus ut plurimum nimis festinante cursu, unde fuit, ut multa tum loca tum vegetabilia ipsorum visus effugissent; insuper, quæ illi nova publici juris fecerunt, aut ea incomplete descripsere, aut ipsa obscuro tantum quodam nomine, mancave phrasi specifica, nulla semper habitationum mentione facta, indicaverunt. Hinc totam Lusitaniam denuo provinciatis modicis itineribus perambulare, et quotascunque species vegetabiles ipsa ferat, de integro investigare atque novas earum quaslibet minusve cognitæ accurate describere, recentiores botanicos oportere satis liquet; hoc autem tum maxime, quod hac ratione tantum Flora Lusitanica, qua res herbaria indiget, institui perficique poterit. Cum ex Gallia, ubi duodecim per annos scientiis vacavi, rediissem, atque ab Augusta Regina MARIA I. ad Botanicam Agriologiamque in Conimbricensi Academia docendum et hortum ejus botanicum, tunc vix incæptum, constituendum delectus essem; hæc pro viribus aggredi mei esse muneris duxi. Primis in itineribus, quæ per omnes Lusitaniæ provincias feci, non paucas stirpes, alias penitus incognitas, alias nondum complete descriptas, inveni; cum vero istarum omnium characteres exactos Orbem sinere botanicum diutius

ignorare non consentaneum certe foret; ipsas describere curavi, earumque descriptiones seorsim a Flora Lusitanica, quam paro, in Fasciculis sub Phytographia Lusitaniae selectioris titulo sensim divulgare constituo. Quas igitur in his Fasciculis prodam, quam maxime potero, ut undequaque absolutae sint, enitar, de prolixo notarum numero potius, quam de ipsarum paucitate objurgari vellens; hac enim uti in describendo, non perdere solum operam, sed scientiae quoque botanicae incremento nocere, saepius est; cum hinc tot jam descriptas species denuo describendi necessitas, totaque cognitarum cum vere novis, aut vice versa, confusio derivata sit. Icones, quae huic primo desunt Fasciculo, quoniam eas nunc edere pro temporum rerumque ratione mihi non integrum fuit, in subsequenti emittentur.

PHYTOGRAPHIA LUSITANIAE

SELECTIOR.

PINGUICULA Lusitanica.

P. corollæ labiis subæqualibus, laciniis omnibus emarginatis; nectarii basi lata, apicè subclavato.

P. nectarii apice incrassato. *Lin. Syst. Veg.*

VIOLA palustris; Pinguicula dicta, Lusitanicâ.

Grisl. Vir. Lus. n. 1487.

RADIX annua, fibrosa, radiculis parvis, albis.

SCAPI (2 ad 5) ex eadem radice, teretes, setacei, pubescentes, erecti, uniflori, tres, s. quatuor uncias alti.

FOLIA omnia radicalia, in orbem posita (6 ad 9) obtusa, elliptica, integerrima, venosa, subcarinata, utrinque lucida, et quasi humore pingui perfusa, glabra, in medio tamen disci subvillosa, marginibus valde involutis; lamina sex lineas lata, novem longa, in petiolum extenuata, tres lineas longum duasque latum, carinatum, supra canaliculatum, ad oras pilosum.

FLOS terminalis, cernuus, resupinatus.

PERIANTHIUM pubescens, bipartito-labiatum; lacinia duæ altitudine æquales, sesquilineam longæ; superior, labium inferius constituens, erecta, trifida, seu interdum quadrifida, lacinulis obtusis, inferior sub cucullato corollæ fundo deflexa, emarginata, seu subbifida, lacinulis etiam obtusis.

COROLLA monopetala, vix ringens, ex basi ad apicem quatuor lineas longa; limbo quinquefido, laciniis dilute purpureis, patulis, ad faucem intus pubescentibus, omnibus emarginatis, fere obcordatis, duabus superioribus, labium inferius constituentibus, vix minoribus. Tubus flavescens, extus lineis obsolete purpureis maculatus, sulcatus, pubescens; intus ad faucem, sub lacinia intermedia, corpusculo flavo linguæformi, sulcisque villosis instructis; basi postice inflata, et in nectarium producta.

NECTARIUM cucullatum, s. infundibuliforme, tres lineas longum, striatum, pallescens, obtusum; imprimis pone corollæ basin late tumidum, dein in medio tubulosum, coarctatum, demum modice incrassatum, subclavatum.

STAMINUM filamenta duo, filiformia, fundo corollæ inserta, conniventia, germi incumbentia, illoque vix longiora. Antheræ luteæ, sub stigmate appropinquatæ.

GERMEN superum, subrotundum, subpubescens, calyce fere triplo brevius. Stylus subnullus. Stigma labiato-bilamellatum, lamina alia minima, vix conspicua, alia lata, ovato-subrotunda, mucosa, recurva, antheras tegens, marcescens.

CAPSULA subrotunda, calyce instructa, illoque paulo elatior, unilocularis, semibivalvis, subpubescens.

SEMINA numerosa, subconica, puncticulata, scabriuscula, receptaculo carnosio, glabro, subgloboso, centrali, ac pedicellato, adhærentia.

Floret Aprili, Maio, Junio.

Habitat in uliginosis circa Conimbricam, *Bussaco*, *Miranda do Corvo*, et alibi in Beira atque Extremadura.

Usus ignotus: flores inodori, ut tota planta, sed folia amariuscula sunt, et a pecore rejiciuntur.

Obs. Quantum non modo à *P. grandiflora* Dn. la Marck, sed ab omnibus etiam congeneribus differat, sat ex nostra phrasi specifica atque descriptione data patet.

2.

OPHRYS vespifera.

Lus. *Herva vespã.*

OPH. bulbo subrotundo; caule tereti; foliis lanceolatis; nectarii labio oblongo, cuneiformi, lato, trifido, laciniis lateralibus latis, media obovata, vix emarginata, inappendiculata.

AN Orchis muscam referens, lutea? *Bauh. Pin.* 83.

ORCHIS myodes lutea, Lusitana. *Breyn. Cent.* 75. et *Moris. Hist.* 3. p. 595, t. 12. t. 3. fig. 15.

RADIX bulboso-grumosa, s. comosa, bulbo subrotundo.

CAULIS teres, ad basin foliis lanceolatis vaginatus, tres ad sex uncias longus, annuus.

FLORES spicati, rari (3. 4. 5.) foliis floralibus vestiti lanceolatis.

COROLLA pentapetala, petalis tribus superioribus æqualibus, viridibus, ovalibus, patulis, concavis, subcarinatis, margine revolutis, tres, s. quatuor lineas longis.

PETALA duo interiora lateralia lanceolata, dimidio minus lata, quam petala superiora, illisque breviora, ex ferrugineo viridia.

NECTARII labium superius obtusum, viride, calyce dimidio brevius; labium inferius oblongum, s. calyce duplo longius, ad basin subtus bisulcum, supra disco subconvexo, fusco, seu ex fusco viridi et ad margines luteo, subcuneiforme, trifidum, laciniis lateralibus latis, media obovata, emarginatura minima, nullo appendiculo instructa.

Floret Februario, Aprili.

Habitat in cretaceis circa Conimbricam, Olisiponem, et alibi.

Usus: radix mucilaginosa, nutriens.

Nota. Differt ab O. arachnite labio inferiori nectarii trifido, vix emarginato, nec appendiculato.

3.

ANTHOXANTHUM amarum.

Lus. Feno de cheiro amargoso.

A. panicula spicæformi, sublanceolata; foliis lævibus, ex viridi-glaucis; nectarii valvulis semini adnatis, corollæ ex ipso solutis.

GRAMEN cuspidatum odoratum pratense.

RADIX perennis, fibrosa, fibris albis.

CULMI cespitosi, erecti, simplicissimi, teretes, fistulosi, 3. s. 4-geniculati, pedales, sesquipedales et ultra, striati, glabri, ad usque paulo supra internodium medium vaginati.

FOLIA tria, s. quatuor, quorum vagina glabra, striata, scabriuscula, dilute viridis, ligula membranacea semiamplexante terminata; folii lamina in basi ad latera ligulæ pilosa, cæterum omnino glabra, utrinque viridi-glaucâ, striata, acuminata, lineari-lanceolata, quatuor ad septem uncias longa, 6 ad 8 lineas lata, versus superiora culmi decrescens, in imis foliis vagina longior, in supremo ipsa duplo brevior.

PANICULA spicæformis, terminalis, sublanceolata, triuncialis; rachi subflexuosa, glabra, nodis 15 ad 18.

FLORÆ alterne quasi fasciculati, ex imis nodis ad summos sensim numero decrescentes; in imis 5 ad 8, in summis bini, demum solitarii; pedunculi erecti, semper coarctati, pilosi, inæquales, alii simplices, compositi alii, omnes floribus breviores, uno alterove ex compositis excepto; inferne, ad primum nodum, interdum squama brevis.

GLUMA calycina uniflora, bivalvis, anceps, acuminata, sublanceolata, 5 lineas longa, unam inferne lata; valvis ex viridi albis, muticis, mucronatis-glabris, carinatis, carina viridi, et ciliato, scabra, ad latera membranaceis, inæqualibus, alia dimidio breviori enervique, alia trinervi.

GLUMA corollina valvula maiori calycina dimidio brevior, bivalvis; valvulis æqualibus, ellipticis, villosis, rufis, exsiccatione fuscis, apice membranaceis, ibique interdum bifidis, aristatis; arista alia rufa, in imo dorsi unius valvulæ sita, valvula calycina maiori paulo longior, exsiccatione inferne tortilis, medio refracta, non tamen articulata; alia recta, duplo brevior.

NECTARIUM bisquamosum; squamæ membranacæ, concavæ, gluma corollina dimidio breviores, germine autem triplo longiores, subæquales, ex-

ter-

terna latior, ovata, obtuse emarginata, interna elliptica, utraque persistentes.

STAMINA duo, fundulo nectarii inserta; filamenta capillaria, albida, glumæ calycinae longitudine: antheræ exertæ, versatiles, luteæ, oblongæ, tetragonæ, quadrisulcatæ, utrinque furcatæ.

PIST. Germen albidum, obovatum: styli duo capillares, albidi, longitudine glumæ corollinæ; stigmata subvillosa, gluma calycina longiora.

SEMEN ovato-oblongum, acuminatum, ex fusco rufum, glabrum, nitidum.

SQUAMÆ nectarii albumini seminis adnascuntur, crustæ instar, nec dehiscunt: ad ipsum enim gluma corollina laxè, calycina laxius tantummodo coerendum inserviunt.

Floret Martio, Aprili.

Habitat in solo raro, subhumido, aut frigidiusculo vallium aut clivorum

Beiræ altioris et Interamniæ; etiam prope Conimbricam in *Villafranca*.

Usus. Tota planta, maxime ejus folia, odora et amara est: ideo ob vires medicas non spernenda. Ab omni pecore, forsitan ob singularem amaritudinem, rejicitur; raro ex ea aliquid plus, etsi esuriat, quam panicula, quæ fere amaroris experta est, depascitur.

Obs: Scio equidem hanc plantam ex nimia florum affinitate cum illis *Anth. odorati* communiter pro ejus varietate haberi: sed folia non utrinque scabra, sed lævia, nec saturate viridia, sed ex læte viridi-glaucâ, semper valde maiora quam in *Anth. odorato*; nectarii valvulæ persistentes, seminisque albumini adnatæ, cum valvulæ corollæ ex ipso sint laxè solutæ; magna foliorum amaritudo atque culmorum; radicis perennitas, cum omnes varietates, quas nosco, *Anth. odorati* in Lusitania radice annua donentur: hæc omnia sane nostrum *Anth. amarum* pro distincta specie putare satis suadent.

4.

PANICUM arenarium.

Lus. *Alcarnache, s. Escalracho da area.*

P. radice repente; panicula composita, ramis erecto-patulis; spiculis bifloris, polygamis; foliis linearibus, vaginis ad margines pilosis.

AN Gramen canarium spica ampla, Lusitanum?

Grisl. Vir. Lus. n. 610.

P. patens e Lusitania, simile. *Lin. spec. pl. edit. Reich.*

RADEX perennis, viticulosa, longe lateque repens; multos culmos vage erigens; albida, geniculata, fibris rigidis ad genicula capillata, vaginisque squamosis vestita, ut illa Pan. *dactyli*, cui valde similis; adulta in solo pingui per intervalla crassior, seu nodoso-bulbosa, ut in Arundinibus, nodis geminiferis, nunc oblongis crassitudine digiti minimi, nunc subglobosis nucis avellanee magnitudine.

CULMI alii ex crassioribus nodis bulbosis radice cespitosi, alii ex viticularum repentium geniculis solitarii, sæpius erecti, raro obliqui, glabri, ad florum usque paniculam vaginati, geniculatique, inferne uno alterove ramo, communi vagina cum culmo vestitis, geniculis ad basin propinquo-ribus, interdum radican- tibus; ad unum pedem sæpius longi, nonnumquam in umbrosis sesquipedales et ultra.

FOLIA linearia, acuta, subcarinata, subcanaliculata, striata, supra et ad oras scabriuscula, utrinque pubescentia, patentia, s. erecto-patula, alterna, superiora paulo inter sese remotiora, tres ad quatuor lineas lata, tres ad septem uncias longa, vaginis maxime ad margines pilosis, biuncialibus et ultra, ab uno ad alterum geniculum extensis, striatis, ligula maxima membranacea, lacera, pilosa coronatis.

PANICULA laxa, plus minusve semipedalis, rach. erecta; ramis alternis, sæpius solitariis, erecto-patulis, flexuosis, retrorsum scabriusculis, nudis, in racemos raros subdivisis; pedunculis extremis sæpius etiam solitariis, unifloris, biflorisve, subsetiformibus, fere appressis; unifloris brevibus, aut etiam aliquibus spicula paulo longioribus; bifloris pedicello altero brevissimo, altero spicula longiore.

CAL: Gluma biflora, trivalvis; valvulis (in anthesi) purpurascentibus, duabus maioribus, subovatis, concavis, glabris, nervosis, sulcatis, acutis,

muticis, marginibus submembranaceis, sæpius æqualibus, in paucis spiculis vix inæqualibus, unam lineam longis; tertia extima obtusa, ad unius ex maioribus basin sita, et basin alterius fere totam amplectente, illisque tenuiore et quadruplo breviori. Flosculo altero hermaphrodito, altero masculino in singulis spiculis.

COR: hermaphroditi gluma bivalvis; valvulis gluma calycina vix brevioribus, cartilagineis, ex viridi-flavescentibus, subovatis, subæqualibus, lævibus, nitidis, acutis, muticis, exteriori convexiori, marginibus internam angustiore, planioreque amplexante. Masculi gluma univalvis; valvula membranacea, longitudine corollæ hermaphroditi, hinc plana, qua istius valvulæ angustioris dorso incumbit, illinc, qua in sinu valvulæ calycinæ tertia minori cinctæ recipitur, marginibus inflexa.

NECTARIUM hermaphrodito et masculino diphyllum, s. potius tubercula duo succosa, albida, minima.

STAM: hermaphr. et masculi filamenta tria, capillaria, antheris breviora, receptaculo intra nectarium inserta. Antheræ oblongæ, crocæ, bifurcæ, quadrisulcatæ, pistillis breviores.

PIST: hermaphrodito Germen subtrees, oblongiusculum, intra nectarium, valvulis corollæ fere quadruplo brevius. Styli duo, capillares, longitudine corollæ. Stigmata duo, plumosa, exerta, saturate purpurea. Masculo nullum.

SEMEN subovatum, acutum, albicans, nitidum, inde planiusculum, corolla adnata tectum, facile decidens.

Floret æstate et adhuc mense Octobri.

Habitat in arenosis subhumidis; occurrit in Algarbiis ad Anæ Ostia, ultra Tagum in vallibus de *Caparica* et passim ad Mundam in agris Conimbricensibus, quos cum *Pan. dactylo* infestat.

Usus radicis in re medica illi *Pan. dactyli* nimis analogus: in re vero rustica non immerito tamquam arborum pestis a Conimbricensibus agricolis habetur; illa enim in magnam undique longitudinem brevi procurrit, partim profunde immergitur, partim fere ad soli superficiem repit, leguminosa et cerealia macie tenuans ac suffocans; tenacissima et funditus extirpari difficilis est; nam ejus frustra solo relicta, etsi minima, ex facili repullulant, sesèque propagant. Corruptioni valde resistit, difficili que negotio in fimum vertitur; interdum ejus aliquot partes in fimetis supersunt incorruptæ, quæ in agros translatae iterum germinant. Hoc graminum infestum constantibus iteratisque arationibus ante ejus anthesin et maxime fossione profunda, accurata radicis effosæ collectione, dein longa exsiccatione, ejusve demum combustione a Colonis Conimbricensibus in arvis annuatim minuitur; cum tamen aquæ Mundæ arva quotannis inundent, atque ibi semina secum vecta deponant, spes eis illud penitus

extinguendi nulla est. Cæterum utut segetibus inimica planta sit, folia tamen, uti calami, gratum pecori pabulum præstant: radices, dum adhuc juvenes evulsæ, lotæ, siccatae, minutatim concisæ, dein maceratae, aut aqua calida humectatae, per se, sive fursibus, paleis, forraginareisve aliis additæ, ad equos, bovesque præcipue hyberno tempore alendos, consentaneæ sunt. Pro pane quoque hominibus, sub annonæ caritate, bulbos ejus solidos lotos, siccatos, mola contritos, potius, quam radices *Triticici repentis*, aut *Panici ductyli*, a celeb. Linnæo, Bergio et aliis pro eodem laudatis simili caritate, similiterque præparatas, commendarem.

Obs. I. Calicem trivalvem, non vero bivalvem, dixi, quoniam valvula secunda calycina (quam corollæ flosculi masculi, ut bivalvis illa sit, aliqui Botanici cum Ill. Schreber fortasse tribuent) plus analogiæ in omni structura cum valvula calycina opposita, quam cum opposita corollina habere mihi visa fuit.

Obs. II. Nimis affinis *Pan. repenti* Hispanico, ut ejus tanquam varietas, si polygama perinde ac nostra, forte habenda esset; de quo autoptis decidendum. Verba sub *Pan. patenti* Linn. (in ipsius *Syst. Plantar. ed. D. Reichard*) allata, sc., *similis è Lusitania*, ad nullam quamcunque aliam *Panici* speciem in Lusitania venientem potius, quam ad istam referenda esse videntur; sed si revera ad eam referantur, et similitudinem co-specificam velint, expungi merentur. Nam *Pan. patens* Burmanni, secundum datam ab eo iconem, folia lineari-lanceolata, spicas quaterno-digitatas floribus secundis, habet: nulla ex duabus hippagrostibus Rumphianis cum nostra convenit, cui inflorescentia vere paniculata, folia non lineari-lanceolata, spicæ non densæ, neque digiti articulum circiter longæ, nec demum illi ullæ bracteæ setaceæ sunt. Rheedi Tsiam-Pullu, insimul in *Synonymia* relatam, non repens est, spicas fert complanatas, ex pluribus minutis foliolis imbricatim conformatas, quæ omnia nec nostro, nec *Panico patenti* quoque conveniunt; ideo id ipsum Synonymum *Pocæ tenellæ*, etiam a Linnæo, et potiori jure, datum, ibi linquendum, et sub *Pan. patenti* esse delendam existimo.

Obs. III. Cum *Pan. colorato* non confundendum; nam radix non annua, culmus numquam bipedalis, neque valde ramosus, glumæ calycinae nec viridi-purpurascens nec unifloræ, sed semper bifloræ, flosculo uno hermaphrodito, altero masculino.

5.

STIPA humilis.

ST. aristis e medio ad basin villosis contortisque; panicula spicata, subramosa, caule decumbente, demum ascendente; foliis convolutis, subulatis, intus pubescentibus.

RADIX fibrosa, annua, radiculis albis, pubescentibus.

CULMI cespitosi, 4 ad 8 ex eadem radice, primum decumbentes aut obliqui, demum ascendentes, retrofractis geniculis inferioribus; simplicissimi, (raro in planta inculta, uno aut pluribus instructi ramis) geniculati, aut 2 aut 3 geniculis, ex fulvo-viridibus, ante florentiam flexilibus; semipedales, aut ut plurimum pedales, semilineam ad unam lineam inferne crassi, glabri, foliis vaginati.

FOLIA saturate viridia, subtus glabra (interdum utrinque nuda) supra pubescentia, striata, margine scabriuscula, subulata, plana, demum in formam setaceam convoluta, in nulla ætate rigida. Radicalia copiosa, tres ad sex uncias longa, unam ad duas lineas lata. Culminea sæpius tria, raro plura, alterna, longe vaginata, radicalibus sæpius longiora, supremum culmo altius.

VAGINÆ longæ, glabræ, sursum versus culmi apicem augescentes ita, ut illa folii supreni sit longissima, et ampla, uti spatha paniculam involvens, margine membranaceo. Ligulæ, ad folii e vagina exortum, minimæ, obsolete ciliatæ, ad latera barbata.

PANICULA coarctata, spicæformis, subramosa, siccata spiraliter contorta; quatuor ad sex uncias longa, aristis computatis; latitudine digiti minimi.

FASCICULI, seu semiverticilli florum ad racheos dentes siti, alterni; rami, seu pedunculi, plures, scabriusculi, glabri, filiformes, subcompressi, leviter ad apicem incrassati: alii simplicissimi, alii, eis immixti, ramosi, in duos ad sex pedicellos calyce breviores divisi; aliqui ex ipsis in paniculæ basi steriles.

CALYX gluma bivalvis; valvulæ membranaceæ, albidæ, diaphanæ, carina ad basin viridi, omnino glabræ, laxæ, acutæ, lineari-lanceolatæ, arista parva, molli, tres lineas longa, terminatæ; inæquales, alia duas lineas alia brevior; alia maior, arista computata, decem lineas longa, atque valvula maiori corollina et semine fere triplo longior.

COROLLA bivalvis, stipiti minimo villosa, lineam longo, imposita: valvula exterior subflava, pubescens, marginibus glabris nec ciliatis convoluta, apice terminata arista, duas ad quatuor uncias longa, scabra, striata, e

basi usque ad medium pubescenti, et funiculi more usque ad secundam flexuram tortili, basi articulata, primum recta, sicca, demum duabus tribusve curvaminibus flexuosa: valvula interiori membranacea, albida, utrinque glabra, ovalis, exteriori fere triplo brevior.

NECTARIUM diphylum, foliolis albidis, succosis, lineari-lanceolatis, longitudine pistilli, valvulaque interna corollina paulo brevioribus.

STAM. filamenta minima, capillaria, basi inferiori nectarii inserta. Antheræ oblongæ, lineares; tenuissimæ, flavæ, apice subvillosæ.

PIST. germen oblongum, teres: styli duo, glabri, brevissimi, obliqui: stigmata pubescentia.

SEMEN corolla tectum, fulva, pubescenti, duas lineas longum, semilineam latum, ex terete compressum.

Floret Maio, Junio.

Habitat in solo macro, sabuloso, ad Conimbricam, Olisiponem et alibi in Beira et Extremadura.

Usus: pecori pabulum gratum præstat.

Obs. I. In hac planta, uti et in aliis graminibus, quæ culmis ascendentibus geniculatisque donantur, fere ad usque florescentiæ periodum, fibræ geniculorum duræ proximis mollibus internodii inferioris immixtæ, motum illum ginglymi, qui animalium genibus et digitis est, effingunt, cum a ventis culmi agitantur.

Obs. II. Planta, tam culta quam inculta, autumnno et hyeme mitibus, biennis aut triennis evadit, atque culmis inferne ramosis, ramis tribus ad quinque, tunc bis floret, primum ad autumnum, postea ad veris finem.

Obs. III. Quantum ab omnibus Stipis hucusque notis distincta sit, satis ex descriptione data constat; attamen cum sit nimis affinis *St. paleaceæ* Dn. Valh, Dn. Poiret in operibus traditæ, hinc fit, ut sæpius cum illa confundatur; sed ab illa differt caule non erecto, sed decumbente seu obliquo primum, postea inferne retrofracto, ascendente; statura semper minori; culmo non ultra pedem alto, interdum non simplicissimo; foliis radicalibus longioribus, nec rigidis; panicula ramosiori; corollæ valvula exteriori non ciliata; arista non ultra medium, sed e medio ad basin villosa, superne nuda, et forte etiam calycis valvulis diaphanis.

6.

STIPA arenaria.

ST. panicula laxa; floribus pendulis; nectario tripartito; aristis nudis, rectis; calycibus semine paulo longioribus.

Lus. Baracejo.

GRAMEN spartium, avenacea panicula, dumetorum.

Grisl. Vir. Lus. n. 684.

RADIX fibrosa, perennis; radiculis filiformibus.

FOLIA radicalia linearia, conferta, semipedem, pedem et ultra longa, sesquilineam duasve lineas lata, glabra, striata, scabriuscula, rigida, declinata, in formam junceam jam ante desiccationem convoluta, acuminata, apice citissime arescenti. Folia culminea similia, vagina tamen earundem dempta, radicalibus longe breviora, sæpius duo vel tria, alterna, ad apicem culmi decrescentia, quorum extremum brevissimum, subnullum; vaginae striatæ, folio longiores, glabræ, ligula minima, integra, subglabra coronatæ.

CULMI conferti, bipedales ad quinquepedales, ad basin duas tresve lineas lati; fistulosi, erecti, glabri, geniculati; geniculo uno, alterove, inferne zona lurida; internodiis plus minusve pedibus, ad ultra medium vaginatis.

FLORES paniculati; panicula dodrantalis pedalisve, erecta, admodum laxa; pedunculi sparsi, patentes, compositi, decompositivi, sæpius trifurci, bifurcique, filiformes, subfusci, alterne binati, s. ternati, in septem octove quasi semiverticillos dispositi, ad insertionem nodosi, semiunciam ad duas uncias longi, omnes fertiles, raro uno alterove ad basin paniculæ abortiente.

SPICULÆ sublanceolatæ, unifloræ, nutantes, s. pendulæ.

CAL. gluma bivalvis; valvulæ pollicares, sublanceolatæ, concavæ, trinerves, laxæ, acuminatæ, membranaceæ, e viridi flavescentes, apice arista molli minima terminatæ, receptaculo tuberculiformi insertæ.

COR: bivalvis, calyce minor; valvulis longitudine æqualibus, sublanceolatis, membranacæis, albidis, externe villosis, acuminatis, concavis, convolutis, altera interna angustiori, apice integro; altera externa villosiori, latiori, apice bifido, inter lacinias terminato arista ibi articulata, contorta, recta, triunciali, colore calycis, omnino glabra, lævi.

NECTARIUM in fundo corollæ, monophyllum, tripartitum, laciniis linearil-

lanceolatis, albidis, succosis, longitudine germinis, ad basin leviter trigibbum, post florescentiam evanidum.

STAMINUM filamenta tria, capillaria, fundo nectarii inserta, antheris triplo minora. Antheræ lineares, oblongæ, quadrisulcatæ, quadrangulares, fere semiunciales, luteæ, basi bifurcatæ, apice subpennicillatæ, corolla paulo breviores, s. illius longitudine,

PIST: Germen obovatum, emarginato-bicorne, glabrum, nectario cinctum.

Styli duo, glabri, minimi. Stigmata duo, subplumosa, reflexa.

PERIC: nullum; corolla arctissime clausa semini adhæret, nec dehiscit.

SEMEN unicum, oblongum, subteres, utrinque acutum, calyce paulo brevius, hirsutum.

Floret Maio.

Habitat in aridis, et arenosis, per Transtaganam; occurrit passim in pinetis et dumetis ab *Almada* ad Promontorium barbaricum, vulgo *Cabo de Espichel*.

Usus; planta pabularis, cum omni pecori jucundissime sapiat, facile sese propaget et perennis sit; foliis etiam rustici ad ligamina utuntur, unde nomen *Baracejo*, ipsa tamen longe minus tenacia, minusque incorruptibilia, quam illa *Stipæ tenacissimæ* sunt.

Obs: Nectarium constituit plantam mediam inter *Stipas* et *Ayenas*, quibus nimis affinis, sed illis plus, quam istis. An novum genus ex nectario constituendum.

7.

ASPERULA repens.

ASP. foliis lineari-lanceolatis; omnibus senis, rarissimis quinis; floribus terminalibus, subcapitatis; corollis omnibus quadrifidis; fructu suborbiculari.

RUBIA repens campestris, flore cæruleo.

Grisl. Vir. Lus. n. 1244.

RUBEOLA Lusitanica aspera, floribus purpurascensibus.

Tourn. J. R. H. 136.

RADIX perennis, repens; viticulis filiformibus, aut crassitudine pennæ gallinae, semipedem, pedem et ultra longis; pallidis, crebro articulatis; internodiis 3 ad 8 lineas longis; geniculis verticillato-squamulosis; radiculis capillatis, nonnullis alterne ramiferis; extremis ad soli superficiem cauliferis, interdum subpubescentibus.

CAULES annui, plurimi, congesti, debiles, ascendentes; inferne pilosi, subteretes, filiformes aut crassitudine pennæ gallinae; ad medium et superne glabri, obtuse quadranguli, striati; pedales et sesquipedales; geniculati, internodiis inferne semiuncialibus, sensim ad apicem grandescensibus; ab imo ad summum ramosi, inferne dichotomi, ad suprema trichochomi; ramis patulis.

FOLIA omnia ab exortu caulis usque ad flores verticillata, sena (in rarissimis verticillis interdum quina) acuta, lineari-lanceolata, mucronata, sulco supra exarata, integerrima, margine scabriusculo revoluta; sessilia, patentia; inferiora pilosa, superiora glabra; semilineam seu paulo ultra lata, quatuor ad octo lineas longa; inferiora caulis et ramorum internodiis longiora.

FLORES caulem et ramos terminantes, umbellato, s. cymose-capitati, cyma minima (diametro 3 ad 6 lineas) trifida, seu pauciradians, interdum subtrichotoma; radiolis brevissimis, sæpius indivisis, involucri valde brevioribus.

INVOLUCRUM universale plerumque hexaphyllum, constans duobus foliis oppositis subternatis; interdum octophyllum, supputatis duobus foliolis mediis internis oppositis; foliola lato lanceolata, subæqualia, glabra, integerrima, interdum margine scabriuscula, aut sæpius margine omnino lævia; caulinis foliis et corollis flosculorum breviora, germinibus tamen longiora. Involucra partialia triphylla, diphylla aut nulla, interdum setula minima ad basin singuli folioli; foliola, ut illa involucri universalis, sed paulo minora sunt.

FLOSCULI in singula cyma 9 ad 15, intermediis sessiles, alii subsessiles; omnes

hermaphroditi, etsi nonnulli, vel nullum, vel unum solum fertile semen, ferant.

PERIANTHIUM margo in apice germinis minutissimus, obtusus, obsolete denticulatus, et interdum setis minimis, duabus tribusve, rarissime quatuor, instructus, in fructus maturitate deciduis.

COROLLA involucris longior, infundibuliformis, colore varians, carneo; aut albido-purpureo, aut cærulescenti; tubus cylindræus, duas lineas cum dimidia longus, setæ crassitudine; limbus quadripartitus, laciniis sublinearibus, acutiusculis, vix ultra semilineam longis, patulis.

STAM: Filamenta quatuor, capillaria, brevissima, fauci corollæ inserta. Antheræ oblongæ, exertæ, atropurpureæ, polline croceo.

PIST: Germen inferum obovatum, lateribus duobus planis, duobus aliis tricostatis, bisulcis. Stylus capillaris, albidus, superne bifidus, antheris paulo longior; laciniis sæpius inæqualibus. Stigmata duo, capitata, flava.

FRUCTUS dicoccus, suborbicularis, glaber, bipartibilis; lateribus duobus oppositis depressis, duobus aliis tricostatis, bisulcis; apice nudo, saltem corona obsoleta.

SEMINA duo, hinc convexiuscula, acute tricostata, bisulca, inde subconca-
va, lateribus planiusculis, apice nudo, s. raro una alterave seta obsoleta instructo. Plura abortiunt; sæpius ex duobus unum macrius aut omnino sterile est.

INTEGUMENTUM est cutis tenuis, mollis, subspongiosa: hilus concavus: albumen melleo-fuscum, cartilagineum; hinc semiglobosum, inde profunde concavum: embryo albus, plus cavitati quam dorso albuminis vicinus; erectus: Cotyledones ovatæ, foliaceæ; radícula capillaris, curvata, infera.

Floret Aprili, Maio, Junio.

Habitat in solo calcareo, subarenato, inter Lacobrigam et Promontorium sacrum in Algarbiis.

Usus: tota planta inodora et sapore herbaceo prædita est; pecori non ingratam escam præbet. Radicis sapor subdulcis, colorque subflavus, tam in re medica, quam tinctoria aliquid ex ea utile percipiendum indicant.

Obs: media inter Sherardias et Asperulas; an potius Sherardiis annumeranda? Ob affinitatem cum Asperula tinctoria, et Asp. hexaphylla, nec non ob calycem in fructu maturo facile deciduum aut vix conspicuum ad Asperulas retuli. Quantum vero differat a prædictis speciebus ex descriptione data liquet; insuper nullus flos corollæ trifida, intermedia folia nunquam quaterna, nec superiora opposita cum duobus minimis setaceis, ut in Asp. tinctoria; hæc tota planta glabra caulibus semipalmaribus, ad basin solum quandoque ramosis, cæterum simplicibus; nec florum involucrium decaphyllum, s. dodecaphyllum, nec tandem semina oblonga, ut in A. hexaphylla Dn. Allionii.

8.

ANTIRRHINUM Lusitanicum.

A. caulibus procumbentibus, subsimplicibus, glabris; foliis subovalibus, glabris, glaucis; floribus pedunculatis, terminalibus; calcare recurvo, pyramidaliter lineato.

LINARIA marina, flore pulchro, caule folioso.

Grisl. Vir. Lus. n. 885.

LINARIA Lusitanica, maritima, Polygalæ folio.

Tourn. Inst. R. Herb. 169.

Potius huic, quam A. *pedunculato*, convenire videtur.

A. Lusitanicum, foliis sparsis ovatis, floribus pedunculatis, calcare recurvo. *Dn. la March. Dict. Bot. Enc. Meth.*

RADIX annua, ramosiuscula.

CAULES plurimi ex eadem radice (10 ad 26) in orbem procumbentes, subascendentes, semipedales, pedales et ultra, glabri, læves, punctis cinereis aspersi, seu cinereo-glauci, ut tota planta, teretes, foliosi, ad exitum duriusculi s. sublignosi, alii simplicissimi, vel simplices, alii ultra medium ramosi; ramis alternis, proximis, ascendentibus, sæpius simplicissimis, omnibus (uti etiam caulibus) ad apicem, s. sesquiuicium plus minusve infra, flores aphyllis.

FOLIA sparsa, lineari-lanceolata, subovata, seu sæpius subovalia, succulentata, crassiuscula, integerrima, utrinque glabra, cinereo-glauca, supra convexiuscula, subtus revoluto-concava, apice, aut interdum latere, incurva, alia erecta et quasi adpressa, alia patulo-secunda; omnia sessilia, appropinquata, alterna, rarissima fere ternato-verticillata, seu subopposita ad caulium basin; unam ad tres lineas lata, 4 ad 12 lineas longa; caulina plerumque rameis maiora.

FLORES terminales, racemosi; racemi triunciales, semipedales et ultra, diu ex apice florentes. Pedunculi solitarii, in anthesi duas tresve lineas inter se distantes, postea sensim remotiores, teretes, alterni, erecti, sesquilineam ad octo lineas longi. Bractea lineari-lanceolata, acutiuscula, glabra, crassiuscula, incurva, pedunculo longior, calyce tamen brevior.

PERIANTHIUM quinquepartitum; laciniis patulis, crassiusculis, lanceolatis, integerrimis, inferne flavescentibus, superne glaucis, subglabris, leviter tamen ad apicem utrinque pubescentibus, subciliatisque, inæqualibus, suprema paulo aliis longiori, subcarinosa, duas lineas cum dimidio longa, duabus inferioribus paulo latioribus.

COROLLA personata, ex flavo lutea, quindecim lineas longa, calcari supputato; tubus oblongiusculus, antice gibbus, postice valde depressus, utrinque striatus. Labium superius bifidum, lateribus reflexo-conduplicatis, laciniis luteis, obtusis, labio inferiori tres lineas longius. Labium inferius luteum, trifidum, laciniis obtusis, subæqualibus, media angustiori; palatum villosum, villo fulvo. Calcar 8 lineas longum, recurvum, reliqua corolla longius, flavum, utrinque striatum, striis subpurpureis, ad latera calcaris pyramidate connexis, pyramidibus sensim postice longioribus, acutioribus.

STAM. filamenta quatuor didynamica, albida, basi tuberculosa, subvillosa. Antheræ didymæ, flavæ, linea subpurpurea maculatæ, per paria cruciatæ.

PIST. Germen subrotundum, ex viridi fuscum, subpubescens, leviter emarginatum, obsolete bisulcum, crassa glandula hinc ad basin instructum. Stylus pallidus, filiformis, staminum altiorum longitudine. Stigma obtusum, subtruncatum.

CAPSULA longitudine calycis, ovato-subrotunda, glabra, subemarginata, bilocularis, apice sex valvulis acutis dehiscens.

SEMINA decem et ultra, supra medium dissepimento affixa, subrotunda, compressa, glabra, nigricantia, margine membranaceo cincta.

Floret Junio, Julio.

Habitat in arenis maritimis, maxime prope *Boarcos*.

Obs. Tota planta amara est, et a pecore rejicitur. Folia ex differenti solo **polymorpha sunt.**

9.

CAMPANULA primulaefolia.

C. caule anguloso, strigoso; foliis sublanceolatis, duplicato-crenatis, utrinque venis hispidis, cæterum glabris; floribus omnibus pedunculatis, axillaribus solitariis, binisque, terminalibus laxè glomeratis.

Vid. Tab. I. et II.

TRACHELIUM maius Hispanicum, flore purpureo?

Grisl. Vir. Lus. n. 1412.

RADIX perennis, obliqua, ramulosa, subrepens, ad collum ex cicatricibus foliorum suberosa, incrassataque, ramis brevibus, albis, multifibrosis secundum longitudinem.

CAULES solitarii, aut pauci ex eadem radice, annui, pedales, bipedales et ultra, inferne fistulosi, angulosi, strigosi, ut tota planta, strigis hyalinis, virides, foliosi, simplicissimi, aut interdum, præsertim inferne, ramulosi, ramis axillaribus, alternis, brevissimis, simplicissimis, foliosis. Rarissime ad radicem ramosi, ramis semipedalibus.

FOLIA radicalia et infima caulis obtusiuscula, lato-lanceolata, seu fere elliptica, lamina extenuata in petiolum marginatum, semiuncialem, uncialem et ultra, marginibus subrevolutis basi semiamplexicauli, in duas lineas decurrente; inæqualiter crenata, seu duplicato-crenata, denticulis obtusiusculis ciliato-hispidis, ad costam et venas utrinque hispida, cæterum utrinque glabra; costa obtusa, decurrente; quatuor ad octo uncias longa, unam ad tres fere uncias lata; rugosa, læteque viridia, ut illa Primulæ veris, quibus etiam forma subsimilia. Superiora minorâ, ad apicem caulis proportionaliter decrescentia, ovato-oblonga, s. interdum sublanceolata, acutiuscula, subduplicato-crenata, dentibus acutis, alterna, sessilia, basi fere semiamplexicauli, in lineas duas, angulos caulis efficientes, decurrente.

FLORES terminales et axillares, pedunculati, pedunculis duas ad tres lineas longis, erecto-patulis; ad extremitatem caulis racemosi, racemo brevi, paucifloro, floribus quatuor quinqueve laxè glomeratis terminato; axillares, alii ex brevissimis pedunculis, alii ex brevissimis ramulis, nunc solitarii, nunc bini, interdum terni, uno aliove abortiente, exoriuntur.

FOLIA floralia, unum alterumve, inæqualia, ovato-lanceolata, acuta, serrulata, hispidula, calyce, interdumque, pedunculo breviora.

PERIANTHIUM quinquepartitum, corolla fere dimidio brevius, nullis sinibus reflexis; laciniis ovatis, acutis, inordinate denticulatis, supra glabris apice excepto, subtus, costa et margine hispidis, patulis, incurvato-marcescentibus.

COROLLA campanulato-patens, diametro unciali ad biuncialem, fere glabra, cærulea (rarius subpurpurea) fundo albido subpubescenti, ad medium usque quinquefida, laciniis ovatis, acutis, piloso-ciliatis, quinquecarinata, carinis ad apicem hispidis, marcescens.

NECTARIUM squamæ albidæ, piloso-ciliatæ.

STAM: filamenta albida, subulata, antheris breviora. Antheræ albidæ, oblongæ, lineares, compressiusculæ, apice acutiusculæ, quadrisulcæ, clausa adhuc corolla pollen jaculantes.

PIST. Germen inferum, obovatum, pentagonum, profunde quinesulcatum, hispidum, viride.

STYLUS filiformis, glaber, albidus, vix cærulescens, post pollinis ejaculationem, antherarum longitudine, antea ipsis valde brevior.

STIGMATA tria, albida, crassiusculæ, oblonga, linearia, supra glabra, subtus polline albo onusta, hispida; in anthesi vera erecta, postea patula, demum reflexa, in statu styli vegetiori paulo ultra sinus corollæ elevata, ejusque laciniis valde breviora.

CAPSULA erectiuscula, pentagona, hispida, desuper glabra, calyce corollaque siccis instructa, trilocularis, furaminibus lateralibus semina emittens.

SEMINA plurima, minima, subrotunda, compressa, submarginata, rufula, glabra.

Floret Junio, Julio.

Habitat in subalpinis Algarbiorum, et Beiræ ad rupes umbrosas et udas: occurrit etiam prope Conimbricam ad fontem vulgo *do Gato*, et in via meridionali ad prædium *do Rangel*.

Obs. I. Radix ut tota planta, subdulcis est: caulium extremitates a pecore avide eduntur, et tunc inferne illibramosi fiunt.

Obs. II. In solo non umbroso culta, valde breviori caule, foliis, et floribus minoribus, istisque ad apicem caulis arcte glomeratis, provenit.

Obs. III. Nimis sane affinis nonnullis ex congeneribus, quibus folia scabra et latiora sunt, scilicet. *C. latifolia*, *trachelio*, *glomeratæ*, *petrææ*, *cerivicariæ*; attamen ultra alias notas, quas in descriptione dedimus; differt a *C. latifolia*, caule strigoso, floribus non omnibus solitariis, calyce hirtio.

D. a C. *trachelio*, foliis non cordatis neque serratis, pedunculis pluribus unifloris, biflorisque.

D. a C. *glomerato*, floribus omnibus pedunculatis, foliis radicalibus obtusiusculis, strigosis, non subcordatis, capitulo terminali paucifloro, laxo.

D. a C. *petrea*, floribus pedunculatis, foliis radicalibus in petiolum attenuatis; subtus non tomentosis.

D. a C. *cervicaria*, floribus pedunculatis, foliis non lanceolato-linearibus, neque undulatis.

Rare annua, creta, laticulis, alba, tenuis, fibroso-ranunculosa, seu primum

caulis solitarius ex eadem radice, erectus, super ex parte basi ad apicem tri-

folia radicalia parva, (sicut petraea) petiolata, tenuiter, a cordato-sub-

locus glomeratus, subpaniculatus, terminaliter, aut axillares ad apicem ramo-

caulis laevissimus, setaceo-scutellatus, super planus, subtus subcinnatus, rano-

corolla novem ad undecim lineas longa, lobata, lobis pentagonis, lobis

10.

CAMPANULA Loefflingii.

C. caule angulato, ramosissimo, panicula erectiuscula; foliis radicalibus cordato-subrotundis, reniformibusve; intermediis, ovato-oblongis subintegerrimis, patentibus, sessilibus; corollis nutantibus.

C. caule angulato, paniculato; foliis ovatis, subsessilibus, serratis. *Loefl. It. absque nom. triviali, et foliis radicalibus non descriptis.*

RADIX annua, brevis, biuncialis, alba, tenuis, fibroso-ramulosa, seu parum ranosa.

CAULIS solitarius ex eadem radice, erectus, sæpe ex ima basi ad apicem ramosus, semipedalis, pedalis, sesquipedalisve, sesquilineam ad basin crassus, hirsutulus, 5-angulatus, angulis inæqualibus, brevissimis pilis ad angulos, inferne foliosus, superne subnudus, uti et rami; rami alterni, tenues, inferi longi, erectiusculi, subdivisi, superi breves; omnes angulosi, pubescentes, patuli.

FOLIA radicalia parva, (cito pereuntia) petiolata, reniformia, s. cordato-subrotunda, obsolete crenata, pubescentia, quinque lineas plus minusve lata; caulina alterna, patentia, s. reflexa, subpubescentia; infima petiolata, ovalia, seu obovato-cuneata, crenata; intermedia sublingulata, aut ovato-oblonga, sessilia, vage et obtuse serrulata, subintegerrima, unciam et ultra longa, 4, 5, 6 lineas lata; superiora ovato, s. subcordato-oblonga, aliqua obtusiuscula, suprema ovato-lanceolata, e medio ad apicem integerrima, sensim decrescentia in bracteas acutas, sessiles, sublineares, ad basin pedunculorum insertas; ramea consimilia, sed paulo minor.

FLORES glurimi, subpaniculati, terminales, aut axillares ad superiora ramorum, solitarii ad singulæ bracteæ axillam, nutantes: pedunculi setiformes, striati, pubescentes, longi.

CALYCIS laciniae 5, setaceo-subulatæ, supra planæ, subtus subcarinatæ, nunc subpubescentes, nunc glabræ, dimidio plus minusve corolla breviores, patententes, aut reflexæ, ad basin uno alterove denticulo obsoleto instructæ (interdum nullo).

COROLLA novem ad undecim lineas longa, inaperta ovali-pentagona, aperta campanulata tubo minimo, s. vix ullo, paulo ad usque infra medium quinquepartita, laciniis acutis, ovato-lanceolatis, æqualibus, patulis, externe trinerviis, nunc violacea, nunc cærulea, interne infra medium zona cincta saturatius colorata, basi intus et extus alba.

STAMINUM filamenta 5, vix semilineam longa, subulata, alba, glabra, squamis glabris, albidis, margine subvillosis, inserta. Antheræ lineares, albæ, uti pollen, s. albedo-purpureæ, biloculares, clausa adhuc corolla introrsum dehiscentes, duas lineas longæ.

PISTILLI Germen inferum, turbinatum, decemstriatum, subpubescens aut interdum glabrum. Stylus filiformis, corolla $\frac{1}{2}$ brevior, primum pubescens, demum glaber; Stigma tripartitum, album, laciniis revolutis, pubescentibus.

CAPSULA obconica, duas lineas longa, sulcato-angulosa, trilocularis, tribusque poris dehiscentis.

Floret Junio, Julio.

SPECIES media inter *C. rotundifoliam* et *patulam*, cum qua communiter confunditur.

Habitat in sabulosis umbrosis, sylvaticis, pascuis atque ad sepes et margines rivorum circa Conimbricam, et in Beira altiori atque Interamnia, et Transmontana; rarior in Transtagana et Extremadura.

Obs. differt a *Campanula patula*, caule inferne non simplici, sed ex basi ad apicem ramoso; foliis radicalibus cordato-subrotundis, aut reniformibus, nec calycis laciniis lanceolato-linearibus.

VIOLA Lusitanica.

V. foliis ovatis, obtusis, obsolete serratis, glabris; caule debili, ascendente; stipulis ad basin hinc serrato-bidentatis; nectariis calyce longioribus.

RADIX perennis, brevis, fibrosa.

CAULES plures ex eadem radice, ex decumbenti ascendentes, tenues, debiles, flexuosi, glabri ut tota planta; ad exortum e radice subramosi, subteretes, purpurascens, dein simplicissimi, triquetri, virides, 4 ad 7 uncias longi.

FOLIA alterna, plurima ovata, nonnulla ovato-lanceolata, obtusa, venosa, utrinque glabra, obsolete serrata, s. quasi crenulata; in medio caulibus remotiora, ad illius inferiora et apicem propria; petiolata, petiolo canaliculato, carinato, carina decurrente; lamina folii ad basin 6 ad 9 lineas lata, 10 ad 15 longa, petiolo sæpius plus minusve longior.

STIPULÆ duæ, laterales, liberæ, oblongæ, sublineares, acutæ, erectæ, sessiles, hinc ad basin serrato-bidentatæ, atque decurrentes, petiolo valde breviores.

FLORES solitarii, axillares, cernui: pedunculi erecti, folio breviores, aut interdum subæquales (ad apicem caulibus, sicut etiam folia, minores) subteretes, hinc obsolete canaliculati, inferne, qua cauli articulantur, incrassati, paulo ultra medium bracteati.

BRACTEÆ duæ, subrufæ, subulatæ, adpressæ, suboppositæ, sesquilineam longæ, semilineam ad basin latæ, ibique interdum subpubescentes, atque uno alterove denticulo instructæ.

PERIANTHIUM pentaphyllum, persistens; foliolis ovato-lanceolatis, æqualibus, basi obtusis, apice acutis, corolla dimidio brevioribus, paulo supra basin receptaculo affixis; superiori reflexo, duobus lateralibus reflexiusculis, duobus inferioribus ad nectarium hinc inde inflexis: singulo sæpius lineis tribus subrufis notato.

COR: pentapetala, irregularis, dilute, s. ex albido-cærulea, inodora: petala omnia obtusa; duo superiora paria, reflexa, subelliptica, septem lineas longa, duas cum dimidia lata, cærulea, glabra, ungue albido: duo lateralia paria, superioribus subæqualia, ungue latiori albido, hinc lineis cæruleis picto, inde pilis albis barbato, apice reflexiusculo; infimum inter lateralia glabrum, latius, obovatum, emarginatum, s. leviter bifidum, concavum, rectum, apice lateralibus æquali, cærulescenti, interne et inferius lineis saturate cæruleis picto, basi protensa in nectarium corniculatum,

fla-

flavum, supra bisulcum, subtus unisulcatum, obtusum, s. leviter emarginatum, inter calycis duo foliola inferiora et ultra ipsa ad sesquilineam prominens.

STAM. Filamenta nulla, nisi dorsum antherarum ipsa esse velis. Antheræ quinque, media basi receptaculo insertæ, ovatæ, fulvæ, externe dorso æquali, interne medio unisulcatæ, bivalves, biloculares, postice in membranam albidam, acutam, usque ad medium styli arcte protensam, apice desinentes, germini et stylo appressæ, lateribus inferne liberæ, superne coalitæ: duæ basi externe in calcaria filiformia, solida, curva, compressa, fulva, duas lineas longa, in nectarium intrantia, terminantur.

PIST. Germen superum, ovatum, obtusum, substriatum, lineam unam longum, viride, glabrum, antheris arcte cinctum. Stylus obliquus, omnino fistulosus, sensim superne crassior, pallidus, extra membranas antherarum prominens, sesquilineam longus. Stigma crassiusculum, concavum, leviter obliquum, s. oblique urceolatum.

PERIC. Capsula subovalis, obtuse trigona, unilocularis, trivalvis, basi styli tuberculiformi terminata, viridis, singulo latere trisulcata, tres lineas longa, duas lata, ante dehiscenciam cernua, dehiscens erecta, valvulis navicularibus, demum patentissimis.

SEMINA plura (28 ad 30) fusca, lævia, subglobosa, valvularum angulo interno affixa, funiculo umbilicali brevissimo, viridi, crasso, glandulæformi.

Floret Aprili, Maio.

Habitat in jugis Beiræ borealis, inque subalpinis, maxime circa Herminium, vulgo *Serra da Estrella*.

Obs. Tota planta inodora est, et sapore herbaceo prædita; semina tamen leviter acria et fortasse emetica.

Affinis *Violæ pumilæ*. *Dn. Villars. Pl. Delph. 2. p. 666.*

12.

CREPIS inthybacea.

Lus. *almeiroa*.

CR. foliis radicalibus runcinatis, s. sublanceolatis; pedunculis extremis binis ternisve, subcorymbosis; fructificantibus revolutis, pappo stipitato.

RADIX fusiformis, jam simplex, jam inferne ramosa, crassitie digiti minimi, semipedem et ultra longa, fibris lateralibus comata, annua.

FOLIA radicalia in diversis individuis polymorpha, nunc runcinata, aut sublyrata, nunc obovato-oblonga, aut lanceolata, denatata, 5, 6, 7, 8 uncias et ultra longa, 2, 3, 4 et ultra lata, sæpius glabra aut subglabra, interdum utrinque hirsuta, versus basin in petiolos alatos extenuata. Caulina et rama etiam multiformia, sessilia, amplexicaulia, acuta, sensim versus ramorum apices decrescentia, semper dentata, nunc runcinata aut cordato-sagittata, et tunc utrinque hirsuta, nunc oblongo-sublanceolata et tunc omnino glabra.

CAULIS sesquipedalis, bipedalis et altior, ex basi ad apicem ramosus, dichotomus, inferne sæpius purpurascens, superne dilute viridis, persæpe fistulosus, angulatus, striatus, glaber, aut hirsutus insimulque leviter scaber.

RAMI erecti omnes, sæpius inferiores altiores; nonnunquam fere ad radicis collum plures, ut novi cespitosi caules, circumnascuntur dichotomi, cauleque primario longiores.

FLORES paniculati, subcorymbosi, ante anthesin subglobosi nutantes; pedunculis extremis filiformibus, subpubescentibus, striatis, 1, 2, s. 3 uncias longis, binis, s. ternis, inæqualibus, medio longioribus.

BRACTEAE ad pedunculorum insertionem aliæ sagittatæ, aliæ setaceo-subulatæ, integræ aut integerrimæ, omnes pedunculis valde breviores.

CALYX communis duplex, polyphyllus; exterior foliolis 9 ad 12, calyce interno fere dimidio brevioribus, acutis, ovato-lanceolatis, costa viridibus, ibique nudis, ad latera scariosis, albido subvillosis, insertione et longitudine inæqualibus, patentibus etiam post anthesin, atque cum interno calyce persistentibus: interior foliolis 9 ad 14, lineari-lanceolatis, æqualibus, quinque lineas longis, unam fere lineam latis, viridibus, ad latera et apicem membranaceis et subvillosis, intus concavis, extus convexis, costa ad usque medium mollibus aculeolis fuscis scabra, in anthesi patulis, postea in pyramidem sulcatam clausis, demum in maturescentia reflexis.

COROLLA composita, diametro 12 linearum ad 14; propriae ligulae omnes, quinquedentatae, luteae, radiantes subtus purpurascens, calyce interno paulo longiores.

STAM. et **PIST.** ut in aliis congeneribus, sed styli longi, crocei.

SEMINA subulata, curviuscula, striata, subrufa: pappus simplicissime capillaris, stipitatus, albus, brevior quam semen una cum stipite supputatum.

RECEPTACULUM planiusculum, nudum, punctatum.

Floret Martio, et mensibus vernis.

Habitat in cultis pinguibus, in solo calcareo-humoso, et ad vias circa Cornimbricam, Olisiponem, et alibi.

Usus: planta tota amara, et inodora est: pecori non ingrata, et re medica Cichorio *intybo* similis.

Obs. I. Affinis Cr. *vesicariae* et Cr. *alpinae*, sed praeterquamquod plus illis polymorpha est, differt a *vesicaria* bracteis non ovatis nec pallidis, calyce interno non nimis villosa, externi foliolis non 5, s. 6, sed semper ultra 9, nec ipsis ovatis, obtusis, pallidis, nec formam vesiculosam effingentibus: ab *alpina* vero, quia flores non solitarii sunt, caulisque in nostra duplo altior, subcorymbosus, folia inferiora non spatulata, calyx internus non pilosus, nec externus foliola ovato arida habet; pappus tandem in nostra brevior est, quam semen una cum stipite supputatum.

Obs. II. Ob calycem calyculatum et pappum vere stipitatum cum Taraxicis conjungerem, nisi in Taraxaco pappus subplumosus esset, et in nostra planta simplicissime pilosus.

13.

CENTAUREA Tagana.

Lus. *Rhapontico*, s. *Rhapontis da terra*.

C. calycibus scariosis: foliis radicalibus lanceolatis, obtusiusculis, serrulatis, integris, utrinque glaberrimis, caulinis aliis integris, aliis ad basin leviter pinnatifidis.

Kid. Tab. I. et II.

C. maius 2. folio non dissecto.

C. Bauh. Pin. p. 117.

C. magnam alterum.

Dodon. Hist. purg. latin. fol. 117.

C. maius 2. sive Lusitanis Tagi accolis *Rhapontis*, hoc est *Rhaponticum* inominatum.

Clus. Hisp. et Hist. post. l. 4. p. 9.

C. maius alterum, folio integro.

J. Bauh. Hist. Pl. Tom. 3. p. 41. fig. tolerabiliter bona.

C. maius alterum Clusii, *Rhaponticum officinarum*, (sed falso).

Grisl. Vir. Lus. n. 1244.

RADIX perennis, valde crassa, longa, inferne ramosa, dura, cortice denso, extus nigra, intus flavescens.

CAULES ex eadem radice solitarii, seu pauci, pedales, sesquipedales et ultra, erecti, subflexuosi, angulati, striati, glabri, ut tota planta, ramis paucis, alternis, erectis, simplicibus.

FOLIA radicalia, plus minusve semipedem longa petiolo supputato, sesquunciam lata, utrinque glaberrima et intense viridia, erectiuscula, interdum undulato-intorta, serrulata, obtusiuscula, lanceolata, petiolata, petiolo lamina breviori, mediocrive, canaliculato; ad insertionem latiori, striato, lanuginoso. Caulina alterna, pauca; inferiora attenuata in petiolum brevem, semiamplexicaulem, quoad caetera radicalibus similia; superiora sessilia, semiamplexicaulia, nunc integra, nunc ad basin aut infra medium inciso-pinnatifida, laciniis acutis, erecto-patulis, integerrimis, inferne sensim minoribus, patentioribus.

FLO-

FLORES pauci, erecti, caulem et ramos terminantes.

CALYX ovato-conicus, squamis imbricatis, glabris, nervosis, obtusis, apice terminato membranis scariosis, integris aut bifido-laceris, exterioribus ovatis, internis ovali-oblongis.

COROLLA composita tubulosa, subuniformis; ex albido-flava.

FLOSCULI hermaphroditi fertiles plurimi in disco; hermaphroditi masculi et neutri in radio pauciores, duplici ordine, illi interno, isti externo squamis calycinis contiguo, siti.

COROLLULA propria hermaphroditis fecundis tubo filiformi, longitudine calycis, limbo ventricoso, quinquestriato, erectiusculo, terminato laciniis quinque setaceis, erecto-patulis: propria hermaphroditis abortivis forma et duratione illis disci consimilis: propria femineis abortivis, seu neutris ejusdem cum aliis fere altitudinis, praecocius marcescens, tubo tenuiori, limbo obliquo, paulo breviori et graciliori, laciniis tenuioribus, aequaliter inter sese, sed profundius, quam in aliis, divisis.

HERMAPHRODITIS fecundis staminum filamenta alba, barbata, longitudine limbi; antherae colore corollulae, illiusque laciniis paulo longiores.

GERMEN albidum, obovatum, compressiusculum; stylus albidus, longitudine antherarum; Stigma simplicissimum, teres, oblongum, exertum, seu prominens, flavum, basi pubescens.

HERMAPHRODITIS abortivis omnia similia, sed germen macrum, sterile. Femineis abortivis, seu neutris Germen obsoletum absque Stylo et Stigmate, et Staminum vix filamentorum rudimenta absque antheris, ut mos est genti.

HERMAPHRODITIS fecundis semina obovata, compressa, coronata pappo subplumoso, rigido, inaequali, sessili, ex fusco fulvo. Receptaculum setosum.

Floret Junio, Julio.

Habitat in sabulosis, et dumetis aridis; occurrit ad pineta de *Caparica*, et supra *Olisiponem* lapidosis juxta *Tagum* collibus; in clivis de *Montejunto*, et juxta *Conimbricam* ad orientem in dumetis vallis de *Marrocos*, ubi nunc rara, et alibi.

Usus: Radix recens dissecta vere, ut ex *Clusio* *J. Bauhinus* refert, succum croceum resudat, qui cum amaritudine quadam aromaticus est. Olim (et nunc etiam, quamvis rarius) a Medicis et Pharmacopolis Lusitanis pro

Centaurea centaurio, *C. rhapontica*, nec non pro *Rheo rhapontico* adhibebatur (Vid. Christophori dos Reis *Reflexões experimentaes*, pag. 234.) Quondam ex Hispania ad Antuerpiam mittebatur, ut fert Dodonæus, qui hanc plantam *Centaureum maius folio lapathi antiquorum* esse credidit.

Obs Dantur individua, in quibus omnes radii flosculi sunt fœminei, sed steriles, cum germen sit ipsis macrum, stylus gracilior, stigma tenue, ac infirmum, antheræ vix ullæ, nisi rudimenta paleacea. In hermaphroditis stigma interdum, quanquam in rarissimis flosculis, bifidum est.

Obs Dantur individua, in quibus omnes radii flosculi sunt fœminei, sed steriles, cum germen sit ipsis macrum, stylus gracilior, stigma tenue, ac infirmum, antheræ vix ullæ, nisi rudimenta paleacea. In hermaphroditis stigma interdum, quanquam in rarissimis flosculis, bifidum est.

Obs Dantur individua, in quibus omnes radii flosculi sunt fœminei, sed steriles, cum germen sit ipsis macrum, stylus gracilior, stigma tenue, ac infirmum, antheræ vix ullæ, nisi rudimenta paleacea. In hermaphroditis stigma interdum, quanquam in rarissimis flosculis, bifidum est.

Obs Dantur individua, in quibus omnes radii flosculi sunt fœminei, sed steriles, cum germen sit ipsis macrum, stylus gracilior, stigma tenue, ac infirmum, antheræ vix ullæ, nisi rudimenta paleacea. In hermaphroditis stigma interdum, quanquam in rarissimis flosculis, bifidum est.

Obs Dantur individua, in quibus omnes radii flosculi sunt fœminei, sed steriles, cum germen sit ipsis macrum, stylus gracilior, stigma tenue, ac infirmum, antheræ vix ullæ, nisi rudimenta paleacea. In hermaphroditis stigma interdum, quanquam in rarissimis flosculis, bifidum est.

Obs Dantur individua, in quibus omnes radii flosculi sunt fœminei, sed steriles, cum germen sit ipsis macrum, stylus gracilior, stigma tenue, ac infirmum, antheræ vix ullæ, nisi rudimenta paleacea. In hermaphroditis stigma interdum, quanquam in rarissimis flosculis, bifidum est.

14.

HIPPIA stolonifera.

H. herbacea, stolonifera; florum receptaculis sessili-radicatis.

RADIX fibrosa, annua, sub florum receptaculis stolonifera; stolones filiformes, pauci, glabri, brevissimi, ad semiunciam, raro ultra, longi.

FOLIA in orbem et sub florum receptaculis posita, copiosa, glabra, sæpius interdum subpubescentia, sæpius quinquefida, s. septemfidopinnatifida, nonnulla trifida, laciniis minimis, lineari-lanceolatis; petiolata, petiolo ex semiuncia ad unciam longo, interdum pubescenti, ac lamina folii duplo, et ultra, longiori.

FLOS compositus, radicato-sessilis, convexus, diametro 4. s. 5. linearum.

FLOSCULI omnes tubulosi, lanugine quasi arachnoidea involuti; fæminei plurimi in radio et disco (40 et ultra;) masculi in centro disci pauci, septem, octo, fæmineis paulo breviores.

PERIANTHIUM commune simplex, squamis undecim, s. duodecim, lanceolatis, ex viridi flavescentibus, fere glabris, latitudine inæquali, atque aliis flosculorum longitudine, aliis vix longioribus, omnibus persistentibus. Perianthium proprium margo membranaceus, parvus in apice germinum, persistens.

COROLLA propria fæmineis subulato-setiformis, ex pallido virescens, stylo arcte et persistenter adhærens, limbo obsolete: propria masculis infundibuliformis, limbo ut videtur trifido, inferne albida, ad apicem lutescens. Masculis antheræ inclusæ, in nonnullis stigma exertum et capitatum esse videtur; germen nullum, et ejus loco pedicellum minimum.

FÆMINEIS germen subcuneatum, ad basin glabriusculum, superne lanuginosum; stylus capillaris, longitudine corollæ; stigmata duò, capillaria, brevissima, patula.

SEMINA plurima, glabra, cuneiformia, s. obovato-triangularia, angulis superioribus mucronatis, calyce membranaceo et stylo coronata, absque pappo, longitudinaliter utrinque alata; alæ angustæ, interius membranulis minimis transversalibus scabræ.

RECEPTACULUM nudum, convexiusculum, subpunctatum.

Floret hyeme, et interdum etiam Aprili.

Habitat in Extremadura, Transtagana, et Beira; occurrit in terris humescentibus, maxime cretaceis, tempore hyemali circa Olisiponem et Conimbricam; nunc spontanea passim in Horto Conimbricensi.

Usus ignotus: planta insipida et inodora est.

Nota. Planta minima est, et inter difficiliores mihi etiam fuit examinandi, ut cel. Linnei filio Hippia minuta, cui valde affinis. In anthesi, styli et stigmata omnium femineorum flosculorum, nocte atque die tam ad umbra quam ad solem, astro venereo ad situs centro mares connivent.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

ANTHEMIS fuscata.

Lus. *Margaça fusca*. *Margaça*, quasi *amargaça* quoniam amara est.

ANT. foliis bipinnatifidis, glabris; stigmatibus radii castratis, seminibus subturbinatis, obtusis; receptaculi paleis subovalibus, ad margines fusco-coloratis.

RADIX annua, fibrosa, radiculis albis.

CAULES plurimi ex eadem radice, ascendentes, glabri, ut tota planta (ad lentem tamen vitream subglabri) striati, obsolete angulati, semipedem ad pedem et ultra alti, ramosi, ramis alternis, erectis.

FOLIA alterna, sessilia, erecto-patula, unam ad duas uncias longa, sursum ad flores decrescentia, bipinnatifida, foliolis setaceis, carnosis, obtusis.

FLORES ramos et caulem terminantes; pedunculis uncialibus et ultra, erectis, striatis.

PERIANTHIUM commune hæmisphericum, foliolis subæqualibus, arcte imbricatis, glabris, valde scariosis, disco viridi, ovato, acuminato, marginibus membranaceis, membrana arida, fusco-rufa, apice obtuso.

COROLLA composita radiata, diametro unius unciae. Propriæ radii (numero ad 13) albæ, ligulatæ, lineari-lanceolatæ, apice tridentatæ, s. bidentatæ, aut obtusiusculæ integerrimæ, ad basin macula minima lutescente; tubo compresso-marginato. Propriæ disci luteæ, infundibuliformes, quinque-dentatæ, dentibus recurvis, basi latiori, ventricosa, apicem germinis tegente.

GERMINA albida, oblonga; fæmineis tenuissima, abortientia: stigmata in hermaphroditis duo reflexa, apice subcapitato, sæpius inclusa, in fæmineis castrata.

CALYX in seminum maturescentia latus, modice reflexus.

SEMINA oblongiuscula, subturbinata, subrufa, striata, obsolete digona, apice obtusissimo, absque ullo pappo, margine, aut poro.

RECEPTACULUM paleaceum, subconicum, longitudine squamarum radii, aut ipsis brevius; squamæ, s. paleæ obtusæ, ellipticæ, pallidæ, marginibus fusco-rufis, seminibus dimidio fere longiores.

Floret Decembri, Januario, Febuario, Martio, Aprili, Maio.

Habitat in solo raro, et passim in arvis, circa Conimbricam et alibi in Beira et Extremadura.

Usus. Vires Matr. Camomillæ et Anth. nobilis similes possidere creditur; flores enim similiter odori, amari, et acriusculi sunt. Tota planta pecori ingrata est.

Obs. Non confundenda cum Anth. arvensi, aut Anth. cotula; differt enim ab illis, seminibus nec coronato-marginatis, nec poro terminatis, paleis-que latioribus, coloratis, calyce plus scarioso, atque colorato. In omnibus individuis, quotquot observavi, semper stigmata floscolorum radii castrata, atque nulla semina ipsis erant.

OENANTE apiifolia.

Lus. Embudè.

OE. foliis radicalibus et caulinis bipinnatis, tripinatisque, supremis pinnatis; foliolis omnium cuneiformibus, inciso-serratis, striatis; fructu oblongiusculo, striato, subtereti.

OE. Lusitanica, apiifolio et odore. *Tour. J. R. Herb.* 313.

OE. bulbosa maxima apii palustris facie. *Grisl. Vir. Lus. n.* 1072.

OE. apiifolio, Tournefort. *Sabbati Hort. Rom. Vol. V. Tab.* 84.

RADIX perennis, grumosa, ungibus s. tuberibus fusiformibus, albidis; spithamæis, crassitudine digiti et ultra, succo nec lacteo, nec croceo, sed aqueo. Tubera singulo anno putrescunt, novis aliis exortis.

CAULIS solitarius, fistulosus, tres ad sex pedes et ultra longus, unum ad duos digitos ad radicem crassus, erectus, teres, nodosus, glaber, ut tota planta; inferne purpureus, hinc profunde unisulcatus, cætera striatus; superne viridis, sulcatus, subflexuosus, subramosus, ramis alternis, erectis.

FOLIA radicalia pinnata aut sæpius bipinnata; caulina inferiora et media tripinnata, internodiis longiora, petiolo communi subtereti, spongioso, sulcato, basi lata, nervoso-striata, subvaginante; petiolis partialibus oppositis; foliolis cuneiformibus, supra saturate viridibus, striatis, subtus venis prominentibus, serratis, s. inciso-serratis, dentibus obtusiusculis, mucronatis, impari trifido; omnia alterna, patentia, seu reflexiuscula, sensim versus apicem caulis et ramorum decrescentia, ubi alia pinnata, bipinnata alia, pinnulis laciniatis, lacinulis cuneatis, angustis, paucidentatis.

FLORES umbellati; umbellæ erectæ, caulem et ramos terminantes.

UMBELLA universalis florens planiuscula, fructifera convexa, seu semiglobosa, multiplex, radiis 16 ad 32, striatis, inæqualibus, unam duasque uncias et ultra longis. Partialis congesta, radiis 30 ad 50, glabris, compressiusculis, lævibus, brevibus, exterioribus tres seu quatuor lineas longis, sensim ad centrum decrescentibus, ubi subnulli vel nulli.

INVOLUCRUM universale paucifolium, foliolo uno alterove ad quinque (rarissime nullum in umbella primaria) ipsis inæqualibus, integerrimis, subse-

taceis, reflexis, omnibus umbella valde brevioribus, marcescentibus, aut interdum caducis.

INVOLUCRUM parziale polyphyllum, foliolis novem ad quatuordecim, acutis, sublanceolatis, patentibus, umbella dimidio brevioribus, marcescentibus.

FLOSCULI radii masculi, abortivi; disci hermaphroditi; sæpius fere omnes fertiles, in umbella primaria.

PERIANTHIUM proprium magnum in umbelliferis, quinque-dentatum, dentibus subulatis, externis maioribus.

COROLLA universalis alba, difformis, radiata.

PROPRIA pentapetala; radii petalis maioribus, inæqualibus, inflexo-cordatis, apiculo uncinato. Propria disci petalis subæqualibus, etiam inflexo-cordatis.

STAM. Filamenta capillaria, alba, patentia, corolla fere duplo longiora. Antheræ bilocularēs, subtundæ, atropurpureæ.

PIST. Germen in masculis vix ullum, sed receptaculum sub perianthio leviter incrassatum; Styli et Stigmata desunt, eorumque loco tubercula duo alba carnosa in centro.

IN hermaphroditis germen oblongiusculum, teretiusculum, glabrum, striatum; styli duo tuberculo conico affixi, in anthesi albi, inprimis erecti, dein reflexi, longitudine corollæ, post anthesin grandescunt, virescunt, erectique persistunt: stigmata obtusiuscula, quasi duo puncta hyalina.

FRUCTUS oblongiusculus, subteres, glaber, striatus, duas fere lineas longus, unam crassus, perianthio et styliis coronatus, bipartibilis.

SEMINA duo, hinc fere semiteretia, 4-sulca, quinque-costata, costis hebetatis; inde plana.

Floret Maio, Junio.

Habitat ad rivorum margines et in umbrosis humectis ad Mundam prope Conimbricam et alibi in Beira.

OEnan. crocatæ affinis.

Usus. Planta pecori invisâ, virulenta, et vix a capris dum nimis tenera pas-
citur: semina amara, leviter aromatica et vix acria sunt; folia odore et
sapore, sicut et habitu, ad illa Apii graveolentis silvestris accedunt: ra-
dix acris, nimis venenifera, piscibus etiam experientia piscatorum ad
Mundam, qui ea contusa ad pisces veneficandos, stupefaciendos, sicque
facilius capiendos, utuntur.

Obs. Occurrunt etiam individua omnino mascula in solo sicco, s. in parum
humecto; dantur etiam nonnulla umbellis aliis masculis, aliis polygamis.

17.

SISON sylvaticum.

S. foliis radicalibus longe petiolatis, decompositis; foliolis tripartitis, laciniis cuneatis, incis; caule fere aphylo.

AN Smyrnium Lusitanicum minus, Apii foliis? *Tourn. J. R. H.* 316.

RADIX profunde fusiformis, perennis, crassitudine digiti minimi, et ultra, longe infra collum crassior; cortice ex fusco pallido.

FOLIA radicalia pauca, tria ad quatuor, sæpius erecta, glabra, decomposita, fere biternata; foliola tripartita, laciniis venosis, cuneatis, partitis aut inciso-serratis, acutis; petiolus communis filiformis, obsolete canaliculatus, basi dilatata in vaginulam, folio longior, sæpe semipedalis et ultra; petioli partiales intermedii tres, canaliculato-striati, divergentes, leviter incurvi, subæquales, uncias duas, tresve longi.

CAULIS erectus, cylindricus, striatus, glaber, fere aphyllus s. paucifolius, bipedalis, seu tripedalis, culmo tritici vix crassior; ramis paucis (3. s. 4.) ad apicem caulis, alternis, brevibus, umbelliferis.

FOLIA caulina parva, unum alterumve, composita, foliolis partitis, laciniis lineari-lanceolatis; petiolus membranaceus, subvaginans, folio brevior; suprema simplicia, stipulæ-formia, duo triave, sessilia, ovato-lanceolata, membranacea, glabra, integerrima, nervoso-lineata, ad unciam longa.

INVOLUCRUM universale 4, s. 5-phyllum; foliolis duobus oppositis maioribus, omnibus integerrimis, glabris, membranaceis, lineatis, semiunciam longis, lineam unam latis, lineari-lanceolatis, demum reflexis, persistentibus: partiale 1. 2. 5. 4 phyllum, foliolis lineari-lanceolatis, reflexis, persistentibus.

UMBELLÆ terminales. Universalis subplana, erecta, radiis sæpius 9, rarius 10, 11, 12, glabris, striato-angulosis, inæqualibus; partialis radiis 12-17, inæqualibus.

FLORES in radio umbellularum 7. 8, hermaphroditi, fertiles; in disco masculi, abortientes.

PERIANTHIUM quinque-denticulatum.

COROLLA universalis uniformis; propria æqualis, petalis albis, sublanceolatis, inflexis, glabris, extus concavis, intus carinatis.

STAMINA et Pistilla alba.

FRUCTUS cordato-subrotundus, quasi didymus, calyce fere obsoleto, et stylis reflexis coronatus; duas lineas latus, sesquilineam longus.

SEMINA subglobosa, rostratula; hinc planiuscula, subcanaliculata, inde gibba, glabra, lævia, novemlineata, lineis 4 secundariis, saturate viridibus, aut fuscis, aliis alternantibus dilutioribus (costæ, sulci, et striæ veræ nullæ).

Floret Junio, Julio.

Habitat in Beira, locis umbrosis, sylvaticis; inveni primum in loco, vulgo

Brejo ad aquilonem Coenobii Montis Oliveti, prope Conimbricam, et in sylvis *Bussaco*.

Usus ignotus; radix, et folia leviter amara; semina acriuscula, odore et sapore quasi formicino.

Obs: umbellæ secundariæ interdum omnino masculæ.

Buniis affinis et *Gengidiis*; inter ipsa media.

18.

LASERPITIUM thapsiaeforme.

L. Caule fere aphylo, simplici, glabro; foliis radicalibus tripinnatis, foliolis subcuneatis, multifidis, lacinulis extremis minimis, setaceis, acutis; umbella convexa.

Vid. Tab. V.

THAPSTIA apii folio Lusitanica, fœtidissima, flore albo.

Tourn. J. H. R. 320.

THAPSTIA latifolia media secunda, s. Turbith album.

Grisl. Vir. Lus. n. 1383.

RADIX perennis, longa, crassitudine digiti et ultra, cortice crasso, extus fusca, intus alba.

CAULIS solitarius, glaber, striatus, sesquipedalis, bipedalisve, inferne digiti crassitudine, fere aphyllus; ramis paucis (3: 4.) erecto-patulis, sæpius simplicissimis, alternis, supremis interdum oppositis, caule elatioribus.

FOLIA radicalia arcte postrata, tripinnata, s. quaterpinnata, pinnis primariis et secundariis laxis, oppositis, extremis parvis, alternis, sessilibus, glabris, viridibus, subcuneatis, minutissime fissis in lacinulas setaceas, brevissimas, acutas: petiolus communis et partiales subteretes, leviter striati, subtus ad apices scabriusculi; communis basi lata membranacea, caulem subvaginans, et ad inferiorum partialium insertionem supra carinatus, cæterum lævis aut interdum canaliculatus, ut petioli partiales.

FOLIUM unum alterumve caulinum, ad sesquiunciam duasve uncias supra radicem, consimile radicalibus, sed minus; superiora infra ramorum insertionem parva, bipinnata, s. pinnata, membranaceo petiolo sesquiunciali minora.

UMBELLÆ caulem et ramos terminantes: universalis convexa, magna, radiis 18 ad 28, viridibus, sesquiunciam, duas uncias et ultra longis, subæqualibus; partiales semiglobosæ, radiis paulo adhuc numerosioribus, ex albidoviridibus, 4, s. 5 lineas longis, subæqualibus.

INVOLUCRUM universale polyphyllum, foliolis 6, 10, 12, parvis, ad semiunciam longis, subæqualibus, viridibus, acuminatis, lineari-lanceolatis, concavis, reflexis, deciduis: partiale polyphyllum, foliolis ad 12, setaceis, inæqualibus, aliis longitudine radiorum, aliis minoribus, longioribusve, marcescentibus.

FLOSCULI Umbellæ primariæ fere omnes hermaphroditi, pauci enim masculi in centro umbellarum observantur; at in umbellis ramorum pauci fertiles, cum omnes fere masculi sint.

PERIANTHIUM proprium quinquedentatum, dentibus ovatis, acuminatissimis.

COROLLA propria, petalis albis, glabris, inflexo-emarginatis, introsum carinatis, æqualibus.

STAM. Filamenta alba, patentia, corolla longiora, apice incurvo: antheræ flavescens.

PIST. Germen obovatum, angulatum, striatum; styli albidi, erecto-patuli, corolla longiores, reflexi; marcescentes: Stigmata crassiuscula, obtusa.

FRUCTUS glaber, oblongus, subfulvus, compressus, calyce coronatus, membranis octo longitudinalibus alatus.

SEMINA Fructui conformia, unam lineam lata, 4, s. 5 longa, hinc subplana leviter lineata, inde subconvexa, quatuor membranis instructa, duabus maximis undulatis, supra et infra emarginatis, duabus dorsalibus minimis, omnibus lineis interstinctis ita, ut quodlibet semen, ultra lineas duas marginales canaliculi, quo receptaculo setaceo adhærebat, novem juga habeat, quinque primaria fere obsoleta, et quatuor secundaria elatiora, alata, et cum primariis alternantia.

Floret Junio, Julio.

Habitat in solo macro, sabuloso, ad Conimbricam et ultra Tagum in pinetis de *Almada* et *Caparica*.

Usus: Semina amaricantia et aromatica sunt; folia graveolentia; radix amara, acriuscula, aromatica, nauseosa; ejus succus albidus: unde vires in Medicina non spernendæ facile inferuntur, etsi caute adhibenda, cum planta virosa mihi esse videatur.

Nota. Radii umbellarum fructiferi fere duplo grandescunt. Inveniuntur individua, quorum umbella primaria, seu terminalis caulis omnino fertilis est, et interdum radio uno prolifera. Ex duobus seminibus aliquorum fructuum nonnumquam unum macrius, curvum, cum alis lateralibus duplo minoribus, quam in alio opposito. Planta, etsi *Thapsiis* affinis, ab illis tamen involucris polyphyllis satis differt.

19.

DAUCUS meifolius.

D. foliis pinnatis, pinnis multipartitis, laciniis setaceis, glabris; caule pilis retroflexis hispido; involucri foliolis ad apicem trifidis quinquefidisve, margine membranaceo; seminibus hispidis.

Vid. Tab. I. et II.

CAUCALIS Lusitanica mei folio. *Tourn. J. R. H. 323.*

GINGIDIUM, sive visnaga pumila montana Lusitanica.

Grisl. Vir. Lus. n. 117.

RADIX perennis, fusiformis, cortice subflavescenti, sublactescens, inferne ramosa, sesquipedem ad duos pedes et ultra longa, pennae anserinae aut digiti ad collum crassitudine.

CAULES solitarii, aut in radice annosa plures, pedales aut bipedales, inferne crassitudine pennae gallinariae aut anserinae, erecti, subflexuosi, teretes, striati, hispiduli, pilis minutis retroflexis, paucifolii, geniculati, e basi ad apicem dichotomo-subramosi, ramis paucis, 3 ad 5, remotis, erecto-patulis, simplicibus, aut simplicissimis.

FOLIA radicalia procumbentia, pinnata cum impari, 4 ad 8 uncias longa; pinnis oppositis, subsessilibus aut sessilibus, 5 ad 10 lineas longis, binato-multipartitis, squarrosis et quasi verticilla frangentibus, ad apicem folii decrescentibus; laciniis omnibus setaceis, glabris, sulco exaratis, extremis bifurcatis, mucronatis: petiolo communi subtereti, canaliculato, striato, glabro, ad ima hispidulo, et lata basi membranacea instructo.

CAULINA similia; sensim versus caulis apicem decrescentia, basi amplexicauli, subvaginante.

UMBELLAE caulem et ramos terminantes, erectae, pedunculis longissimis.

UMBELLA universalis diametro sesquiunciali, biunciali et ultra, plana, post anthesin connivens, concava; radiis 12 ad 32, teretibus, striatis, scabris, externis unciam, sesquiunciam, s. paulo ultra longis, ad centrum sensim decrescentibus, omnibus albido-viridibus, fructiferis omnino viridibus. Partialis consimilis; radiis duodecim ad triginta, paucioribus tamen in umbellulis centralibus, externis tres lineas longis, scabriusculis, albidis.

INVOLUCRUM universale polyphyllum; foliolis 6 ad 11, umbella dimidio triplove brevioribus, patentissimis aut reflexis, linearibus (lineam s. sesqui-lineam latis) glabriusculis, marginibus albido-membranaceis, ciliatis, invo-

lutis, apice sæpius tri, quadri, quinquefurcisve, ante anthesin sæpius purpurascentibus, persistentibus; laciniulis setaceis, peracutis, recurvatis, indivisis, raro bifurcis. Partiale longitudine umbellulæ, seu paulo brevius, foliolis 7 ad 9, nunc omnibus lineari-lanceolatis, indivisisque, nunc aliis indivisis, aliis linearibus apice trifurco, patentissimis s. reflexiusculis, marginibus, ut in involucri universalis foliolis, ante anthesim purpurascentibus; persistentibus.

FLOSCULI radii cum centrali umbellularum hermaphroditi fertiles, disci plures sæpius masculi abortivi; rarissime fere omnes hermaphroditi fertiles in umbella primaria; flosculus centralis in umbella universali nullus.

PERIANTHIUM proprium quinquedentatum, dentibus inæqualibus, acutis, maioribus longitudine fere tuberculi styliiferi, persistentibus.

COROLLA universalis subradiata; propria petalis quinque, inflexo-cordatis, in radio subæqualibus, interdum subtus purpurascentibus, in disco sæpius æqualibus.

STAM. Filamenta capillaria, alba, patentia, corolla duplo longiora. Anthera subrotundæ, bisulcæ, biloculares, purpurascentes.

PIST. Germen in masculis vix ullum; in hermaphroditis fere obovatum, striatum, hispidulum, viride, aut interdum purpurascens. Styli et Stigmata in masculis nulla, sed solum tuberculum minimum in centro floris: in hermaphroditis styli duo albidii, reflexi, corolla paulo longiores, persistentes, tuncque aliquanto altiores, stigmata obtusa.

FRUCTUS subovalis, sesquilineam longus, hispidus, bipartibilis.

SEMINA duo, oblongiuscula, hinc convexa, novemjuga, jugis 5 primariis parum prominulis, hispidulis, pinnis minimis, 4 secundariis elevatioribus, pectinato-hispidis, setis mollibus; inde plana, glabra, obsolete striata.

Floret Junio, Julio.

Habitat passim in collibus calcareis, in solo quoque sabuloso ad rupem desideriorum, vulgo *Penedo da Saudade*, prope Conimbricam, et alibi in Beira et Extremadura.

Obs. I. Radix subdulcis, vix acris, cum modico aromate; folia acria, semina acriora absque sensibili aromate.

Obs. II. Ex data descriptione satis patet quantum hæc distet species a *D. meifolio* *D. polygamo* aut *gingidio*, qui plus *D. sylvestri*, quam nostro, foliis et facie affines sunt; unde sane iste, cum illis non confundendus.

20.

PIMPINELLA bubonoides.

Lus. *Saxifraga do Reino.*

P. foliis radicalibus bi, s. tripinnatis; caulinis mediis alternis, compositis, petiolo latissimo duplo brevioribus; supremis simplicibus, oppositis, aut terno-verticillatis; umbellis numerosissimis; seminibus villosis.

APIUM Macedonicum Lusitaniae, Lusitanorum *Saxifraga.*

Grisl. Vir. Lus. n. 124.

APIUM Lusitanicum rotundifolium. *Tourn. J. R. H. 305.*

Hoc synonymon potius hic spectat, quam sequens:

SMYRNIUM Lusitanicum, minus, Apii foliis, (J. R. H. 316.) quod ad nostrum Sison sylvaticum attinere videtur.

RADIX perennis, longa, crassitudinis digitatis et ultra, extus viridis, intus alba, sapore acri.

CAULIS annuus, sæpius solitarius (interdum duo, tres, quatuorve in radice an-nosa) erectus, subflexuosus, teres, striatus, glaber, dodrantalis, pedalis, sesquipedalisve, ex imo ad apicem ramosissimo-paniculatus; rami patentes, glabri, alterni, subdichotomi, ad apicem caulis duo oppositi, s. sæpius tres verticillati, raro 4.

FOLIA radicalia in orbem sita, opposite bipinnata, rarius tripinnata, omnino glabra, foliolis dilute viridibus, subglaucis, sessilibus, inæqualibus, multiformibus, aliis obovato-cuneatis, aliis ovato-rhomboideis, nonnullis fere trapeziformibus, pauculis ovato-subrotundis, omnibus crenatis, oppositis, ad basin tamen primarum pinnularum unum semper solitarium, imparibus maioribus, incisus; petiolus communis glaber, striatus, ad usque medium plano-convexus, inde ad apicem subteres, leviter canaliculatus, ad basin lato-membranaceus.

FOLIA caulina omnia alterna (nisi in apice caulis, ubi duo opposita, s. tria verticillata) infima radicalibus similia, sed minora, reliqua parva, sursum sensim decrescentia; media, sicut etiam inferiora ramea, brevissime pinna-ta, seu quinquefida, demum trifida laciniis minimis: petiolus latissimus, oblongus, membranaceus, spathæformis, lineatus, fere amplexicaulis, lamina folii duplo, triploque maior, exsiccatione revolutus; folia suprema

stipulæformia, acuta, ovato-lanceolata, glabra, margine scarioso, apice exsiccatione revoluta.

UMBELLÆ terminales et laterales, numerosissimæ, omnes ante florescentiam nutantes; pedunculi filiformes, striati, prope umbellam subpubescentes, illa longiores.

INVOLUCRA, universale et partiale, nulla; (rarissime foliolum unum ad umbellam universalem solam in sexcentis observatur). Umbella universalis subplana, pauciradiata, radiis tribus ad septem, patulis, inæqualibus, subpubescentibus; partialis radiis 5 ad 9, patentibus, inæqualibus, pubescentibus.

FLOSCULI omnes hermaphroditi, fertiles.

PERIANTHIUM proprium vix notabile.

COROLLA fere clausa, petalis albis, æqualibus, inflexo-cordatis, extus pubescentibus.

STAM. filamenta capillaria, alba, erecto-patula, corolla duplo longiora: anthera albæ, didymæ, subglobosæ.

PIST. germen ovato-subrotundum, striatum, pubescens, ex viridialbidum; styli albidi, erecti, corolla paulo longiores; stigmata globosa, hyali colore.

FRUCTUS ovato-subglobosus, villosus, lineam fere latus.

SEMINA hinc convexa, villosa, obsolete dorso trijugata, inde leviter concava.

Floret Julio.

Habitat in sabulosis, solo macro, arido: occurrit ultra Tagum ad pineta per vicos de *Almada* et *Caparica*, et passim ad sepes prope *Conimbricam* et alibi in Beira.

Usus: Folia leviter aromatica sunt, et a rusticis ut oleracea usitata.

Nota. Planta Bubonis speciebus affinis, sed involucria et involucella nullam eam satis ab illis distinguunt.

21.

LINUM setaceum.

L. Caule dichotomo-paniculato, in anthesi erecto: foliis acuminatis, setaceis, subserrato-scabris, congestis, subverticillatis; calycis foliolis ovato-lanceolatis, infra medium ciliatis.

Vide Tab. VI.

L. Lusitanicum capillaceo folio.

Tourn. Inst. R. Herb. 300.

L. sylvestre supinum flore luteo exiguo.

Grisl. Vir. Lus. n. 891.

AN et Linum sylvestre asperum, virgatum, sparsis ramulis, minus?

Grisl. Vir. Lus. n. 897.

RADIX annua, subfusiformis, subflexuosa, albida, unam ad quatuor uncias longa, lineam ad sesquilineam supra ad collum crassa, perpaucis radiculis secundum longitudinem cincta.

CAULES nunc solitarii, nunc plures, tres ad novem, ex eadem radice, teretes, filiformes, tres ad octo uncias alti, inferne villosi, dichotomo-paniculati; ramis subteretibus, striatis, glabris, laxis.

FOLIA caulina, s. infra paniculam, sessilia, inordinate alterna, approximata, congesta, quasi verticillata, setacea, peracuta, ciliato-scabra, subserrata, hispidula maxime in nervo medio utrinque elevato, $\frac{1}{2}$ lineæ s. semilineam lata, semiunciam longa, in tenera et senescente planta erecta, seu quasi imbricata, in florescente sæpius patentissima, aut reflexiuscula, presertim in solo subumbroso.

FOLIA ramea alterna, remota, subulata, ciliata, unam lineam ad basin lata, disco utrinque glabriuscula, subtrinervia, nervo medio obsolete scabro.

FLORES terminales, in paniculam laxam digesti, interdum laxe subcorymbosi; pedunculi extremi breves.

PERIANTHIUM pentaphyllum, foliolis ovato-lanceolatis, peracutis, carinatis, utrinque glabris et omnino viridibus, inferne ciliato-scabriusculis, erectopatulis, subæqualibus, duobus internis paulo brevioribus, aliis tribus lineas tres longis.

COROLLÆ petala lutea, æqualia, quinque fere lineas longa; unguibus flavis,

erectis, appropinquatis, superne quinquestriatis, calycis longitudine; lamina obovatis, acutiusculis, patentibus, sesquilineam latis.

STAM. filamenta quinque, capillaria, erecta, pallida, calycis longitudine; insuper rudimenta aliorum quinque, alternantia, squamis membranaceis quinque leviter adhærentibus inserta. Antheræ obtusæ, subovales, pallidæ.

PIST. Germen ovatum, glabrum: styli quinque capillares, albidi, ascendentes, longitudine staminum: stigmata globosiuscula, albida.

CAPSULA subrotunda, acutiuscula, glabra, pentagona, angulis obsolete. Cois, suberato-scapris, congestis, subverticillatis; calycis lobis ovato-

Floret Junio.

Habitat in collibus calcareis prope Conimbricam.

[Faint mirrored text from the reverse side of the page, including botanical descriptions and references.]

22.

ANTHERICUM planifolium. Lin.

A. foliis planiusculis, linearibus, canaliculatis, scapo laxè paniculato, glabro; corollis patentissimis, staminibus villosis.

A. Mattiazzi, foliis planiusculis, scapo nudo, filamentis villosis.
Vandelli Fascic. pag. 12.

ASPHODELUS minor, flore albo holosericeo, Lus. *Ouropeso.*
Grisl. Vir. Lus. n. 1523.

RADIX perennis, grumosa; radiculis teretibus, flavescentibus, fasciculatis, succosis, sesquilineam duasve lineas crassis, tres quatuorve uncias longis.

FOLIA omnia radicalia, procumbentia, linearia, tres seu quatuor lineas lata, longitudine inæqualia, aliqua scapi longitudine, ad apicem subulata, subcontorta, carinata, canaliculata, glabra, margine scabriuscula, striata, basi vaginantia.

SCAPUS unus, alterve ex eadem radice, teres, debilis, obliquus, tenuis, ex semipede ad pedem longus, glaber, ad apicem ramosus.

FLORES 15-30, et ultra, laxè paniculati, ramis alternis racemosis; pedicellis ex lineis duabus ad semiunciam longis. Bracteæ, ad ramorum exortum membranaceæ, subulatæ, basi lata subvaginante.

CALYX nullus.

COROLLA patentissima, diametro novem linearum; petalis sex sublanceolatis, sessilibus, intus albis, extus subpurpurascens, æqualibus, striatis, marcescentibus.

STAMINUM filamenta sex, omnia lanata, lana alba, apicibus subulatis tamen glabris, erecta, æqualia, petalis fere dimidio breviora. Antheræ quadrisulcæ, incumbentes, luteæ.

GERMEN lutescens, trigonum, angulis hebetatis, unistriatis. Stylus erectus, albidus, longitudine staminum. Stigma simplicissimum.

CAPSULA trigona, trisulca, obtusa, subrugosa, glabra, trivalvis, trilocularis; loculis monospermis, dispermisve.

Floret Aprili, Maio.

Habitat in collibus aridis, sabulosis circa Conimbricam et alibi in Beira et Extremadura maxime ad Promontorium magnum, vulgo *Cabo do Espichel*.

Obs. I. Corolla non rubra es; sed constanter subtus purpurascens, supra alba, scapus glaber. Tota planta a pecore intacta relinquitur.

Obs. II. Non confundendum cum *A. ramoso*, cui scapus tripedalis, folia radicalia pedalia et ultra, corolla alba, stamina glabra.

23.

MYAGRUM iberioides.

M. siliculis subovalibus, glabris, lævibus, monospermis; foliis radicalibus sinuato-lyratis; floribus racemoso-corymbosis; petalis aliquantulum inæqualibus.

RADIX annua, subfusiformis, inferne fibrosa, superne crassitudine pennæ anserinæ, extus albida, quatuor ad septem uncias longa.

CAULIS nunc solitarius, nunc tres aut plures ex eadem radice, erecti, teretes, glabri, ut tota planta, striati, dilute virides, é basi ad apicem remote ramosi (ramis alternis, erectis) sesquipedales, bipedales et ultra.

FOLIA radicalia sinuato-lyrata, glabra, laciniis obtusis, in petiolum longum extenuata, quinque ad septem uncias longa, petiolo supputato, unciam aut sesquiunciam lata.

FOLIA caulina inferiora similia, sed minora, petiolo spurio basi apendiculato, appendiculis acutis, amplexicaulibus; superiora subovalia, sessilia, amplexicaulia, dentata, sensim ad apicem caulis decrescentia ubi acuta, subsagittata: omnia alterna, remota, glabra.

FLORES racemoso-corymbosi; racemi simplices, longi, axillares et terminales; pedunculi filiformes, alterni, laxi, tres ad quatuor lineas longi.

PERIANTHIUM tetraphyllum, foliolis ovatis, æqualibus, acutiusculis, concavis, leviter hiantibus, ex viridi fulvis, vix ac ne vix albido-marginatis, paulo ultra semilineam longis, deciduis.

Cor: tetrapetala, aliquanto inæqualis (fere ut in Iberide); petalis albis, integris, obtusis, oblongo-cuneiformibus, laminis patulis, unguibus erectiusculis, latis; horum duo externa calyce duplo longiora, inter sese æqualia, s. subæqualia, duo interna inter se æqualia, externis paulo breviora.

STAM: filamenta sex, subulata, erecta, quorum quatuor calycis longitudine, duo alia breviora. Antheræ cordatæ, biloculares, acutæ, quadrisulcæ, erectæ, ex viridifulvæ.

GLANDULÆ quatuor melliferae, subglobosae; quarum una utrinque inter stamen brevius et germen, et una utrinque inter stamina longiora et calycem posita.

PIST: Germen ovato-oblongum, longitudine calycis, glabrum; stylus nullus. Stigma obtusum.

PERIC: Silicula nuciformis, subovalis, unilocularis, monosperma, glabra, laevis.

SEMEN unicum subovale, testa dura, subossea.

Floret Aprili, Maio.

Habitat inter segetes, solo macro in Transmontana, et alibi in Lusitania boreali, sed raro ad Conimbricam.

Affinis Iberidi et Buniae, et quasi media inter ista genera.

Usus: antiscorbutica, et pecori grata est.

24.

BRASSICA sabularia.

B. foliis radicalibus pinnatifidis, runcinatisve; laciniis ovatis, acutis, dente infimo maiori, auriculiformi; caule inferne hispido; siliquis glabris, subtorulosis, stylo ensiformi terminatis.

S. *Parrá*, caulescens, foliis runcinatis, muricatis. *Lin. Syst. Veg.*

RAPISTRUM, dissecto folio, humi strato.

Grisl. Vir. Lus. n. 1217.

RADIX annua, fusiformis, alba, inferne subramosa, superne ad collum diametro 3 linearum ad septem, sapore acri, ut in Raphani radicibus.

CAULES solitarii, aut interdum cespitosi, teretes, paucifolii, superne glabri, inferne scabri, hirsutuli, a basi ad apicem laxè ramosi, sesquipedales, bipedales et ultra; ramis alternis, erecto-patulis, glabris, parum et laxè divisis.

FOLIA radicalia plurima, in orbem posita, interiora minora, omnia profunde pinnatifida aut rarius subruncinata, supra sæpius glabra, viridia; subtus ad costam et laciniarum venas hirta, ex 4 ad 7 uncias longa, ex sesquiuncia ad tres fere uncias in extremitate lata; laciniis lateralibus nunc oppositis, nunc alternis et tunc confluentibus, omnibus ovato-oblongis, acutis, ciliatis, sensim versus petiolum folii decreascentibus, inæqualiter dentatis, inferne ad costam auriculatis, auricula dentibus aliis longiori, erectiuscula; lacinia terminali, s. impari maxima, ovata, obtusiuscula, profundius dentata, glabra, aut interdum superne tuberculis raris pilosis scabra: petiolata, petiolo subtus viridi, hirsuto, carinato, supra glabro, purpurascenti, subcanaliculato, ad oras ramentis foliaceis instructo, ad insertionem latiori.

FOLIA caulina rara, pauca, glabra, alterna, ad insertionem ramorum sita, sensim versus apicem caulis decreascentia; inferiora radicalibus similia, sed minora; superiora, s. media lineari-lanceolata, denticulata, subsessilia; suprema sessilia, subulata, integerrima, læte viridia.

FLORES racemosi; racemi caulem et ramos terminantes; pedunculis alternis, remotiusculis, setaceis, glabris, interdum purpurascentibus, patulis, inferioribus florum longitudine, aut longioribus, superioribus paulo brevioribus.

CALYX tetraphyllus, clausus, foliolis sublinearibus, erectis, vix superne laxius-

xiusculis, æqualibus, obtusiusculis, glabris, aut interdum hispidulis, flavescens, nonnunquam ad basin et dorso leviter purpureis, inferne gibbis, duas lineas longis, deciduis.

COROLLÆ petala quatuor, laminis luteis, obovatis, obtusis, patentibus, tres lineas longis, duas latis; unguibus longitudine calycis, erectis, albidis, crassis, compressiusculis.

GLANDULÆ quatuor receptaculacæ, quarum una utrinque subglobosa, depressiuscula inter stamen brevius et germen, et una utrinque ovata maior inter stamina longiora et calycem posita.

STAMINUM filamenta sex, erecta, pallida, quorum duo calyce paulo breviora, quatuor illis duplo longiora, crassiuscula, compressa, subulata. Antheræ luteæ, oblongæ, obtusæ, sulcata, erectæ, apice incurvæ.

PISTILLUM pallidum, staminum altiorum longitudine: germen lineare, tetragonum, calycis longitudine; stylus obsolete tetragonus, persistens; stigma luteum, capitatum.

SILIQUÆ patulæ, ascendentes, subquadrangulæ, glabræ, ad semina torulosæ, unam lineam latæ, ad sesquiunciam longæ, supputato stylo, quo coronantur, subulato, tetragono-compresso, 3 ad 4 lineas longo: valvulæ utrinque obtusiusculæ, carinata, dissepimento supra et infra ipsas modice producto cuneatæ, rectiuscule dehiscentes.

SEMINA globosa, vix acria; interdum unum alterumve minus intra basin styli persistentis cavam situm est.

Floret Martio, Aprili.

Habitat in arvis, locisque sabulosis prope Conimbricam, et alibi in Beira et Transtagana.

Usus: tota planta modice acris est; folia pecori grata.

N. B. Hæc planta cum olim a D. Vandelli (id nunc ipso testante) simul cum siccatis aliis, quas è Brasilia, præsertim, è Pará ipse acceperat, ad b. Linnæum missa fuisset, inconsiderate a celeberrimo viro in Brasiliensium numero ducta, *Sisymbrium Pará*, S. Parrá, nominata est. Hoc ideo triviale nomen delendum, planta enim non Brasiliensis è Pará, sed Europæa Lusitanica est.

Obs. I. In hac specie folia raro subruncinata, et rarissime vere runcinata sunt; sæpius pinnatifida, laciniis vere horisontalibus. In nonnullis individuis folia, tum tenerrima, tum adulta, verrucis raris, seu tuberculis, striga molli subhyalina terminatis, exasperantur; at sæpissime pagina superior ferè tota, etiam in non adultis, glabra est, nec ideo quia tubercula seu in adultiori vegetatione evanescant, sed quia ad succorum excretiones in omnibus ejusdem speciei foliis, adhuc in eorum statu tenero, nec semper naturæ verrucis et strigis opus sit. Pedunculos nunquam, nec ante nec

nec post anthesin, recurvos observavi: nec siliqua ulla cylindrica, sed semper subquadrangula mihi in sexcentis observatis occurrit.

Obs. II. A Sisymbriis exclusi ob calycem vere clausum atque siliquam angulis quatuor notatam, et ob ejus valvulas valde dissepimento minores. Erysimis forte alii annumerabunt; sed si pro caractere essentiali Erysimi, ultra siliquam tetragonam calycemque clausum, etiam requirantur valvulae dissepimento æquales aut subæquales, stigmate sessili coronatæ; revera ex ipso eliminari et potius Brassicis annumerari debere facile dabitur; in istis enim siliquæ valvulas dissepimento utrinque cuneato valde minores habent.

Obs. III. Affinis Bras. erucastro, sed semper habitu maior; folia nunquam glauco-viridia, sed semper saturate viridia; laciniis non lineari-lanceolatis, nec obtuse denticulatis, sed ovatis, acutis et acute dentatis, sæpissime infimo dente versus petiolum maiori, quasi auriculam erectam effingenti: lacinia terminalis folii nunquam trifida est. Petalorum laminae non flavæ, venis obscurioribus et viridibus pictæ, sed omnino luteæ. Siliquæ fere dimidio minores quam in Brassica erucastro.

Obs. IV. Sisymbrio Barrelieri toto habitu etiam maior; folia non vix pollicaria, ut in illo, nec undique hispida, nunquam lyrata nec dentata, nec ut in Taraxaco, sed laciniarum dente infimo maiori: petala non vere oblonga. An tamen varietas?